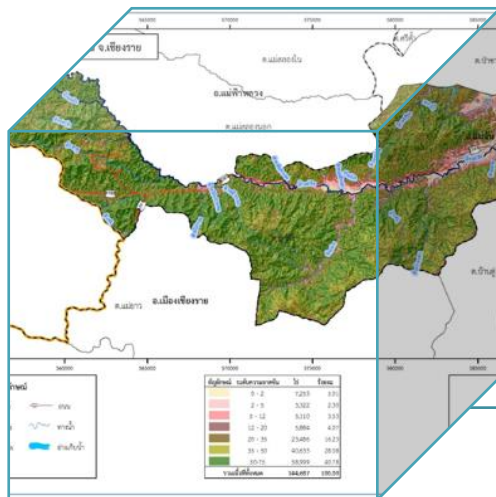

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เมษายน 2563

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลดป่าตึง

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย

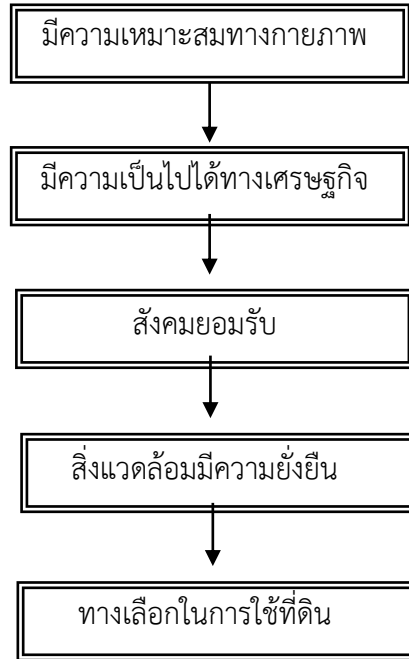
กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เมษายน 2563

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-2
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-16
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-6
3.3 ทรัพยากรดิน	3-10
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9
บทที่ 5 การประเมินคุณูปที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณูปที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2

6.3	การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4	เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-13
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2	ตัวชี้วัด	7-1
7.3	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-1
7.4	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
	เอกสารอ้างอิง	อ1
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย ปี 2532-2561	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน	2-11
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ปี 2563	2-16
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ปี 2563	2-17
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ ปี 2563	2-20
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ปี 2562	2-23
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล	3-6
3-3 หน่วยแผนที่ดิน	3-15
3-4 สมบัติที่ดิน	3-17
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน	3-21
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	4-3
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR	4-8
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563	7-5
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-8
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)	7-9

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต	2-3
2-2	ความลาดชัน	2-4
2-3	สภาพภูมิประเทศ	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน	2-9
2-5	สมดุลงของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย	2-10
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน	2-15
2-7	สัดส่วนคร้วเรือนเกษตร	2-17
2-9	รายได้-รายจ่ายของคร้วเรือนเฉลี่ย	2-27
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-3
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	3-4
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ	3-5
3-4	ทรัพยากรน้ำ	3-7
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ	3-9
3-6	ภูมิประเทศและชุดดิน	3-19
3-7	การชะล้างพังทลายของดิน	3-22
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	4-4
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-10
6-1	เขตการใช้ที่ดิน	6-16

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระงับป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย อยู่ทางเหนือของจังหวัดเชียงราย บนทางหลวงสาย 1089 จากแม่จัน – ฝาง ห่างจากตัวจังหวัดระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 231.50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 144,687 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน และตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านดู่ ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลท่าตอน ตำบลแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่

และประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ตำบลป่าตึงมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1089 ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4044 และทางหลวงชลบท ชร. 4044 (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 20 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง	หมู่ที่ 11 บ้านโป่งน้ำร้อน
หมู่ที่ 2 บ้านป่าบง	หมู่ที่ 12 บ้านห้วยยาโน
หมู่ที่ 3 บ้านท่าตันแพน	หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งตาง
หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำ	หมู่ที่ 14 บ้านห้วยมะหินฝน
หมู่ที่ 5 บ้านแม่เฟือง	หมู่ที่ 15 บ้านห้วยก้างปลา
หมู่ที่ 6 บ้านผาตั้ง	หมู่ที่ 16 บ้านห้วยตาง (จะพือ)
หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง	หมู่ที่ 17 บ้านปางสา
หมู่ที่ 8 บ้านป่าตึง (ป่ากุ่ม)	หมู่ที่ 18 บ้านใหม่เจริญ
หมู่ที่ 9 บ้านป่าเมียง	หมู่ที่ 19 บ้านสันติสุข
หมู่ที่ 10 บ้านสันโค้ง	หมู่ที่ 20 บ้านเล่าผู้

(คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลป่าตึง, 2559)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2514 โดยแยกมาจากตำบลแม่จัน ราษฎรส่วนใหญ่มาจาก จ.เชียงใหม่ และ ลำพูน ในอดีตที่ผ่านมา ตำบลป่าตึง จะมีต้นตึงเป็นจำนวนมาก

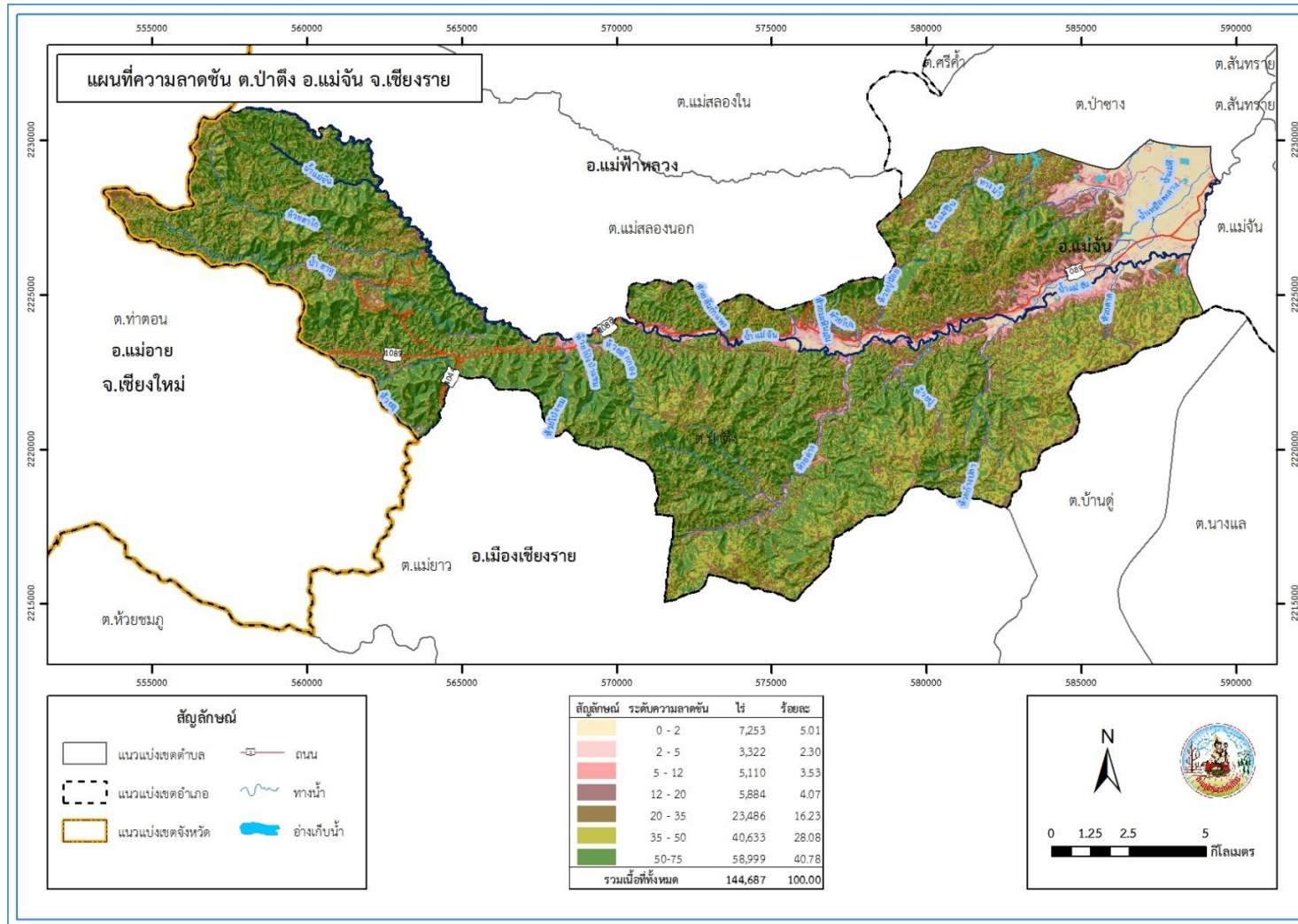
ราษฎรจึงตั้งชื่อว่า "ตำบลป่าตึง" ขณะนี้มีประชากรจำนวน 21,900 คน 3,267 หลังคาเรือน ทั้งสองข้างมีที่ราบลุ่มอยู่ระหว่างกลาง มีแม่น้ำจันไหลผ่าน

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชันมาก โดยส่วนใหญ่มีระดับความลาดชัน 50-75 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่สูงชันมาก ตำบลป่าตึงมีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 410-1,660 เมตร โดยด้านทิศตะวันตกและทางทิศใต้ของตำบลเป็นพื้นที่สูงชันและมีแอ่งที่ราบระหว่างเนินเขาเป็นที่ราบลุ่ม ด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ต้นน้ำของน้ำแม่จันที่ไหลไปทางทิศตะวันออกของตำบล (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดเชียงราย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดเชียงรายมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดเชียงรายมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดเชียงราย พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดเชียงรายอยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 24.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.8 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดเชียงรายมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,736.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 139 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 359.6 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 23 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน (รูปที่ 2-4) พบว่า ตำบลป่าตึงมีฝนอยู่ในช่วง 1,650-1,800 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย (ตารางที่ 2-1) ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน

และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝน (รูปที่ 2-5) ได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นขึ้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

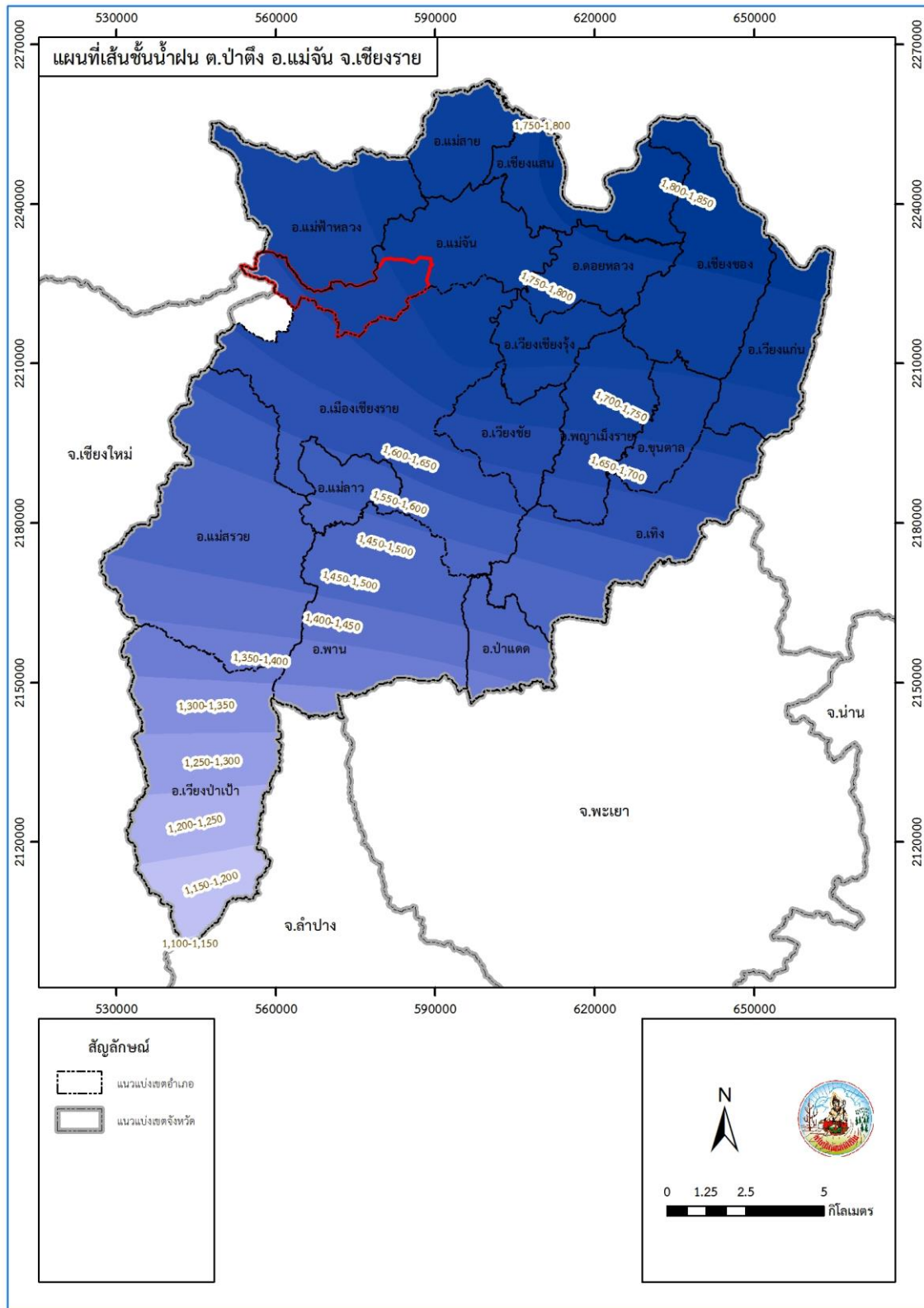
ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาเชียงราย ปี 2532-2561

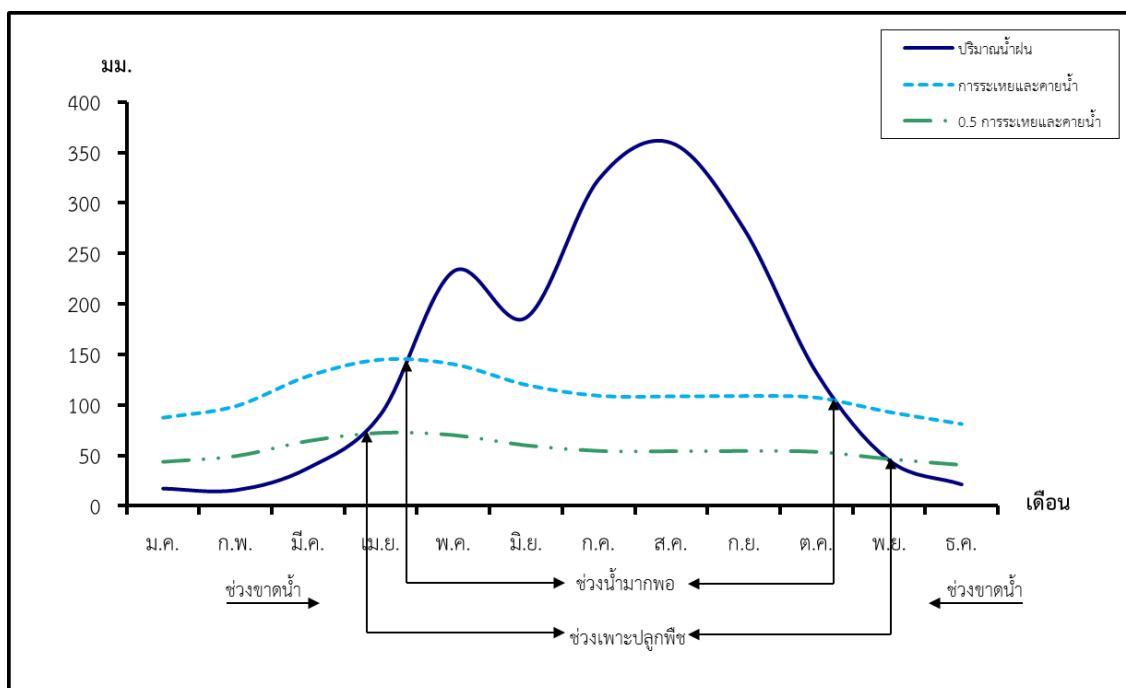
เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	ปริมาณ ฝนใช้การ* (มม.)	การระเหย และการคายน้ำ อ้างอิง* (มม.)
ม.ค.	13.7	28.6	20.1	75.0	17.2	2.2	16.7	87.4
ก.พ.	14.4	31.2	21.9	68.0	15.6	2.2	15.2	98.8
มี.ค.	17.5	33.6	24.7	65.0	37.6	4.4	35.3	128.7
เม.ย.	21.1	34.7	27.2	67.0	90.9	10.7	77.7	144.9
พ.ค.	22.9	33.4	27.4	75.0	232.4	17.6	146.0	140.4
มี.ย.	23.9	32.4	27.5	79.0	186.5	19.5	130.8	120.0
ก.ค.	23.8	31.2	26.8	82.0	323.5	23.3	157.3	109.1
ส.ค.	23.6	31.0	26.6	84.0	359.6	23.6	161.0	108.5
ก.ย.	23.1	31.4	26.5	83.0	274.5	17.5	152.4	108.9
ต.ค.	21.5	30.9	25.4	81.0	131.9	11.2	104.1	107.3
พ.ย.	17.9	29.6	22.8	78.0	45.2	4.7	41.9	93.0
ธ.ค.	14.6	27.7	20.2	77.0	21.3	2.7	20.6	81.2
รวม					1,736.2	139.6	1,059.0	1,328.2
เฉลี่ย	19.8	31.3	24.8	76.2		-	-	-

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงราย

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6) ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 7,339 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 49,108 ไร่ หรือร้อยละ 33.92 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสมผสาน มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล
 - 2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 8,223 ไร่ หรือร้อยละ 5.68 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ นาข้าว
 - 2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 22,492 ไร่ หรือร้อยละ 15.54 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรด ถั่วลิสง และข้าวไร่
 - 2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 5,906 ไร่ หรือร้อยละ 4.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก กาแฟ ชา ไม้ปลูกเพื่อการค้า และตะกู
 - 2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 5,862 ไร่ หรือร้อยละ 4.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ส้ม เงาะ ลิ้นจี่ มะม่วง กล้วย ลำไย ฝรั่ง มะนาว และไม้ผลเมืองหนาว
 - 2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ
 - 2.7) ไร่มุขเวียน มีเนื้อที่ 6,311 ไร่ หรือร้อยละ 4.35 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่มุขเวียนร้าง ข้าวโพด(ไร่มุขเวียน) และข้าวไร่(ไร่มุขเวียน)
 - 2.8) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ ม้า และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

2.9) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 163 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 86,393 ไร่ หรือร้อยละ 59.71 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และปลูกสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 700 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,147 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม บ่อดิน และพื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,339	5.07
A	พื้นที่เกษตรกรรม	49,108	33.92
A0	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	61	0.04
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	61	0.04
A1	พื้นที่นา	8,223	5.68
A101	นาข้าว	8,223	5.68
A2	พืชไร่	22,492	15.54
A200	ไร่ร้าง	2,106	1.46
A202	ข้าวโพด	16,949	11.71
A204	มันสำปะหลัง	17	0.01
A205	สับประรด	2,408	1.66
A210	ถั่วลิสง	16	0.01
A216	ข้าวไร่	996	0.69
A3	ไม้ยืนต้น	5,906	4.06
A302	ยางพารา	4,837	3.34
A303	ปาล์มน้ำมัน	193	0.13
A304	ยูคาลิปตัส	21	0.01
A305	สัก	351	0.24
A312	กาแฟ	64	0.04
A313	ชา	420	0.29
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	14	0.01
A323	ตะกั่ว	6	0.00

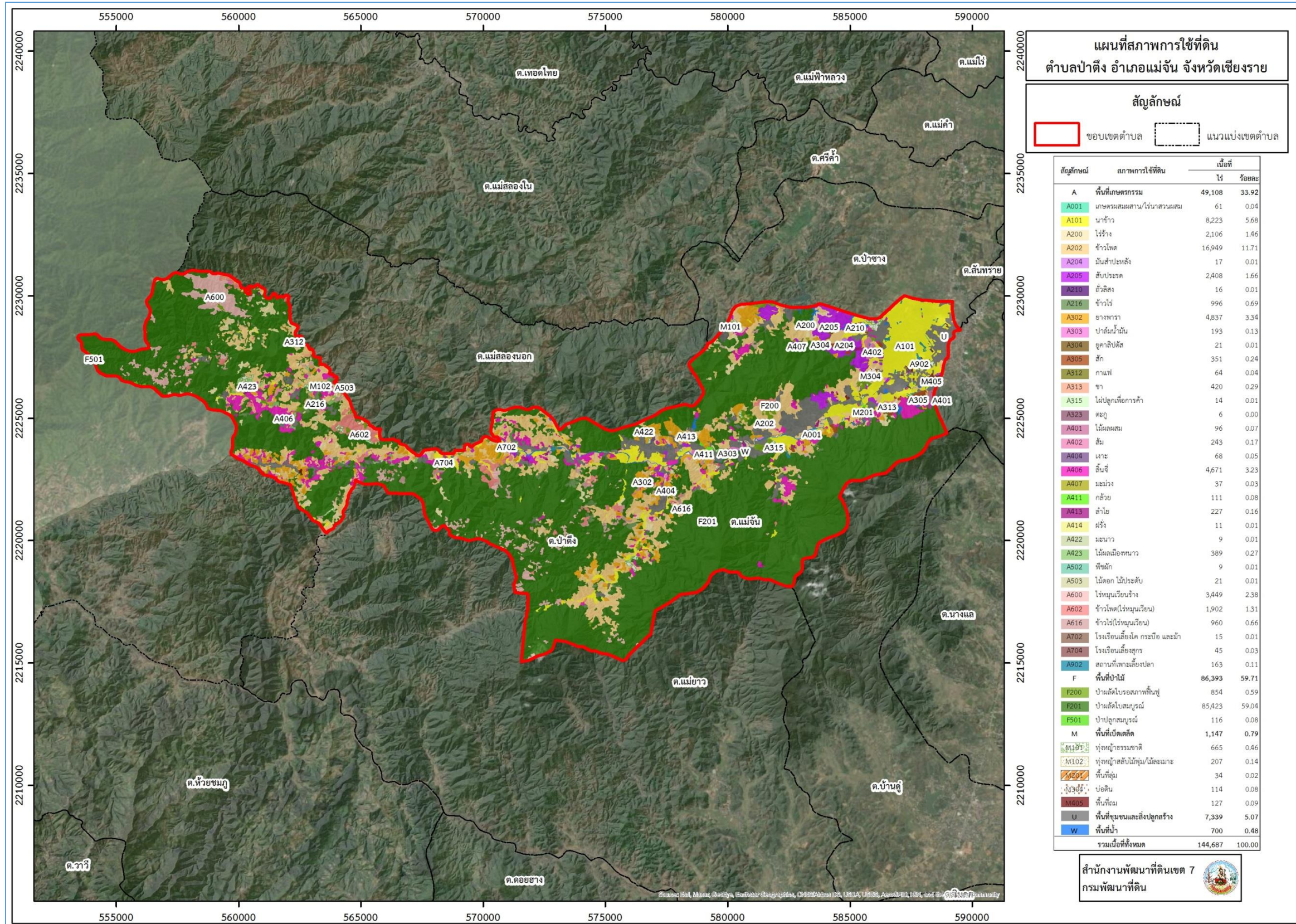
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A4	ไม้ผล	5,862	4.08
A401	ไม้ผลผสม	96	0.07
A402	ส้ม	243	0.17
A404	เงาะ	68	0.05
A406	ลิ้นจี่	4,671	3.23
A407	มะม่วง	37	0.03
A411	กล้วย	111	0.08
A413	ลำไย	227	0.16
A414	ฝรั่ง	11	0.01
A422	มะนาว	9	0.01
A423	ไม้ผลเมืองหนาว	389	0.27
A5	พืชสวน	30	0.02
A502	พืชผัก	9	0.01
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	21	0.01
A6	ไร่อหmunเวียน	6,311	4.35
A600	ไร่อหmunเวียนร้าง	3,449	2.38
A602	ข้าวโพด(ไร่อหmunเวียน)	1,902	1.31
A616	ข้าวไร่(ไร่อหmunเวียน)	960	0.66
A7	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	60	0.04
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	15	0.01
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	45	0.03
A9	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	163	0.11
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	163	0.11
F	พื้นที่ป่าไม้	86,393	59.71
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	854	0.59
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	85,423	59.04
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	116	0.08
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,147	0.79
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	665	0.46
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	207	0.14
M201	พื้นที่ลุ่ม	34	0.02
M304	บ่อดิน	114	0.08
M405	พื้นที่ถม	127	0.09

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	700	0.48
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		144,687	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

การเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน มีจำนวน 20 หมู่บ้าน หากมีการเลือกตั้งในครั้งหน้า จะมีผู้บริหารท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน 1 คน จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน 20 หมู่บ้าน รวมเป็น 40 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ปี 2562

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลป่าตึง	9,393	12,925	13,604	26,529
หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง	325	317	357	674
หมู่ที่ 2 บ้านป่าบง	595	490	567	1,057
หมู่ที่ 3 บ้านท่าตันแพน	595	490	567	1,057
หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำ	358	308	355	663
หมู่ที่ 5 บ้านแม่เฟือง	131	137	137	274
หมู่ที่ 6 บ้านผาตั้ง	223	237	250	487
หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง	526	587	602	1,189
หมู่ที่ 8 บ้านป่าตึง (ป่ากุ่ม)	357	403	441	844
หมู่ที่ 9 บ้านป่าเมียง	112	191	214	415
หมู่ที่ 10 บ้านสันโค้ง	657	1,043	1,132	2,175
หมู่ที่ 11 บ้านโป่งน้ำร้อน	399	395	419	814
หมู่ที่ 12 บ้านห้วยยาโน	520	686	712	1,398
หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งต่าง	158	185	185	370
หมู่ที่ 14 บ้านห้วยมะหินฝน	371	553	583	1,136
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยก้างปลา	1,184	2,365	2,479	4,844
หมู่ที่ 16 บ้านห้วยต่าง (จะพือ)	485	607	596	1,203
หมู่ที่ 17 บ้านปางสา	519	505	527	1,032
หมู่ที่ 18 บ้านใหม่เจริญ	447	150	154	304
หมู่ที่ 19 บ้านสันติสุข	1,041	2,166	2,256	4,422

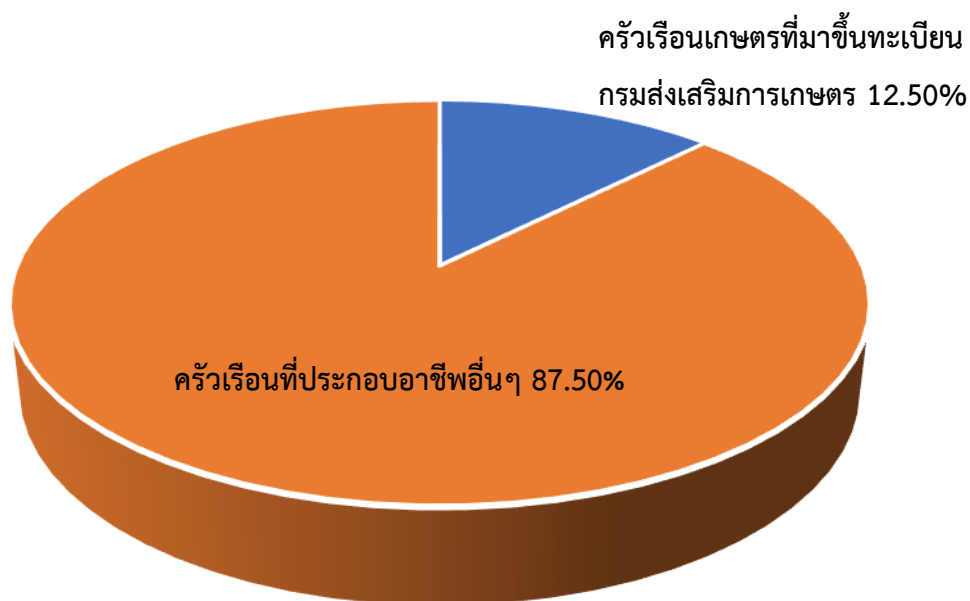
หมู่ที่ 20 บ้านเล่าผู้	582	1,209	1,233	2,442
------------------------	-----	-------	-------	-------

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอแม่จัน

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ปี 2562

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	9,393	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,174	12.50
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	8,219	87.50

ที่มา: (จปฐ) <http://ebmn.cdd.go.th/#/jpt/report> ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2562

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2562 สภาพทั่วไปของตำบลป่าตึง ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง

1) ทางหลวงหมายเลข 107 แม่ฮาย – เชียงราย มีจุดเริ่มต้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มุ่งไปทางทิศเหนือ ผ่านอำเภอแม่ริม อำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว แล้วเบนไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อย ตัดเข้าอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง แล้วไปสิ้นสุดบนถนนพหลโยธินที่

อำเภอแม่จัน เดิมในช่วงฝาง – แม่จันเป็นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1089 ต่อมาได้มีการรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงแผ่นดินสายนี้ทำให้มีระยะทางรวมทั้งสิ้น 240.301 กิโลเมตร

2) ถนนภายในหมู่บ้าน เป็นถนนคอนกรีต 70 %

- ถนนคอนกรีตและถนนลาดยาง จำนวน 97 สายทาง ระยะทางรวม 75,808 เมตร

- ถนนลูกรังในหมู่บ้าน ระยะทางรวม 10,503 เมตร

3) สะพาน จำนวน 20 แห่ง

พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลป่าตึงมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และมีการขยายเขตไฟฟ้าเป็นบางจุด

3) แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลป่าตึง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนี้

1) แม่น้ำจัน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาสามเส้า ประเทศสหภาพเมียนมาร์ ไหลผ่านหมู่ที่ 19 , 20 , 14 , 18 , 13 , 12 , 11 , 8 , 7 , 6 , 5 , 4 , 1 , 2 , 3 สู่อำเภอแม่จันและตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง และมักมีปัญหา น้ำป่าไหลหลากทุกปี

2) ลำน้ำ/ลำห้วย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ ห้วยตาด หมู่ที่ 7 , ห้วยถ้ำเสือ หมู่ที่ 7 , ห้วยก้างปลา หมู่ที่ 15 , ห้วยปู หมู่ที่ 15 , ห้วยต่า หมู่ที่ 16 , ห้วยฮาก หมู่ที่ 19 , ห้วยสิบก้าแพง หมู่ที่ 17 , ห้วยหินฝน หมู่ที่ 14

3) บึง/หนอง จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ หนองแม่เฟื่อง หมู่ที่ 5 , หนองบัว หมู่ที่ 10

4) แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อน หมู่ที่ 11 , น้ำตกตาดทอง หมู่ที่ 7 , น้ำตกห้วยหินฝน หมู่ที่ 14 , น้ำตกห้วยก้างปลา หมู่ที่ 15 และน้ำตกปางสา หมู่ที่ 17

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่

1) ฝายโป่งน้ำร้อน พื้นที่ทำนามีพื้นที่รับน้ำหมู่ที่ 1 , 2 , 3 , 4 , 5 , 6 , 7 , 8 , 10 , 11 ประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่นาทั้งหมดของตำบล มีน้ำใช้อย่างเพียงพอในการเพาะปลูก

2) ฝาย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ฝายห้วยปู หมู่ที่ 6 และฝายโป่งน้ำร้อน หมู่ที่ 11

3) อ่างเก็บน้ำ จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำโลหะประสาท หมู่ที่ 6 , อ่างเก็บน้ำดอยโตน หมู่ที่ 7 , อ่างเก็บน้ำน้ำตกตาดทอง หมู่ที่ 7 , อ่างเก็บน้ำปางเข้าะ หมู่ที่ 8 , อ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำเสือ หมู่ที่ 8 , อ่างเก็บน้ำห้วยเสียน หมู่ที่ 8 , อ่างเก็บน้ำเก้หอก หมู่ที่ 9 , อ่างเก็บน้ำปางจุ่น หมู่ที่ 10 , อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำริน หมู่ที่ 10 , อ่างเก็บน้ำห้วยแห้ง หมู่ที่ 13 , อ่างเก็บน้ำห้วยมะหินฝน หมู่ที่ 14 , อ่างเก็บน้ำบ้านมูเซอ หมู่ที่ 15 , อ่างเก็บน้ำบ้านใหม่เจริญ หมู่ที่ 18 และอ่างเก็บน้ำแม่จันน้อย หมู่ที่ 19

4) สระเก็บน้ำ จำนวน 6 แห่ง (หมู่ 11 , 12 , 14 , 15 , 16 , 18)

5) บ่อบาดาล จำนวน 4 แห่ง (หมู่ที่ 5 , 9 , 14 , 19) (ใช้ไม่ได้)

6) บ่อน้ำตื้น จำนวน 20 หมู่บ้าน (หมู่ 1 - 20) เป็นบ่อส่วนตัว

7) ประปาภูเขา จำนวน 13 แห่ง (หมู่ 5 , 6 , 10 , 11 , 12 , 13 , 14 , 15 , 17 , 18 , 19 , 20)

8) ประปาบาดาล จำนวน 5 แห่ง (หมู่ 1 , 2 , 3 , 7 , 8)

4) **สถาบันการศึกษา** โรงเรียนอนุบาล 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน 1 แห่ง โรงเรียนระดับประถมศึกษา 10 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 4 แห่ง โรงเรียนระดับอุดมศึกษา 1 แห่ง

5) **โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ** โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 4 แห่ง สถานพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง กองทุนยาและเวชภัณฑ์ (ศูนย์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) จำนวน 20 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด(มหานิกาย) 17 แห่ง มัสยิด 2 แห่ง โบสถ์ 21 แห่ง

6) **สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ** ในพื้นที่เทศบาลตำบลป่าตึง มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น น้ำตกตาดทอง น้ำพุร้อนป่าตึง น้ำตกห้วยก้างปลา หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านหล่อชา น้ำตกห้วยมะหินฝน น้ำตกปางสา

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปี 2561

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
แม่น้ำจัน	1
ลำน้ำ/ลำห้วย	8
บึง/หนอง	2
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	10
โรงเรียนขยายโอกาส	4
โรงเรียนระดับอุดมศึกษา	1
โรงเรียนอนุบาล	2
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4
สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
สถานพยาบาลเอกชน	5
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	4
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด (มหานิกาย)	17
โบสถ์	21
มัสยิด	2
กองทุนยาและเวชภัณฑ์ (ศูนย์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน)	20
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
น้ำตก	4
หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1
น้ำพุร้อนป่าตึง	1

ที่มา: (จปฐ) <http://ebmn.cdd.go.th/#/jpt/report> ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2562

7) หมออดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมออดินอาสาในตำบลป่าตึงมีจำนวน 20 ราย คือ

1.นาย บุญศรี	เสนาน้ำ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
2.นาย คิต	จะขุเนตร	หมออดินระดับหมู่บ้าน
3.นาย สาธิต	อาสากิจ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
4.นายมนัส	ทันดอน	หมออดินระดับหมู่บ้าน
5.นายจันท์	มณีวรรณ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
6.นายศรีใจ	ยีนยงแสน	หมออดินระดับหมู่บ้าน
7.นายตีบ	ยกยอ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
8.นายณัฐพงศ์	ธิปัตเป่า	หมออดินระดับหมู่บ้าน
9.นายวิวัฒน์	โรสจนะ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
10.นายดาวพ่อง	พรมปัญญา	หมออดินระดับตำบล
11.นายเจริญ	คำชอบ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
12.นายจักรพงษ์	กมลเพชร	หมออดินระดับหมู่บ้าน
13.นายสุรพล	ยีนยงแสน	หมออดินระดับหมู่บ้าน
14.นายอภิวัฒน์	จินดาจักร	หมออดินระดับหมู่บ้าน
15.นายนาวิน	เพอเม็ยะ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
16.นายณรงค์เดช	แช่ว่าง	หมออดินระดับหมู่บ้าน
17.นายมนตรี	แช่จ้าว	หมออดินระดับหมู่บ้าน
18.นายสมชาย	น้อยกอ	หมออดินระดับหมู่บ้าน
19.นายชินา	เบกาอู่	หมออดินระดับหมู่บ้าน
20.นายล่อซอ	จะนู	หมออดินระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2561 ประชากรตำบลป่าตึงจำนวน 12,668 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 9.21 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนตำบลป่าตึง ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร

9.1) การประกอบอาชีพ

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปล้าง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วดำ ถั่วฝักยาว ถั่วแขก หอมแบ่ง ผักชี)

9.1.2) การประมง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึงไม่มีการประมง เป็นการจับปลาตามธรรมชาติในบริเวณในครัวเรือนตามฤดูกาลเท่านั้น

9.1.3) การปศุสัตว์ การปศุสัตว์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง เป็นการประกอบการในลักษณะเลี้ยงในครัวเรือนเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงไก่ เป็ด โค สุกร กระบือ เพื่อจำหน่ายและบริโภคเองในครัวเรือน

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา คืออาชีพเกษตรกร และอาชีพค้าขาย

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลป่าตึง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนี้

แม่น้ำจัน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาสามเส้า ประเทศสหภาพเมียนมาร์ ไหลผ่านสู่ตำบลแม่จันและตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน ใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกทั้งฤดูฝนและฤดูแล้ง และมักมีปัญหาน้ำป่าไหลหลากทุกปี

ลำน้ำ/ลำห้วย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ ห้วยตาด ห้วยถ้ำเสือ ห้วยก้างปลา ห้วยปู ห้วยต่าง ห้วยฮาด ห้วยสิบก้าแพง ห้วยหินฝน บึง/หนอง จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ หนองแม่เฟือง หนองบัว

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 217378 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 78865 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 120631 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 43866 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 96747 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 34999 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8

(กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง		
ตำบลป่าตึง	142,339.91	34,295.22	24,975.53	15,768.20	21,7378.86	78,865.11
หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง	231,755.23	34,832.05	20,411.68	5,541.54	292,540.50	100,786.92
หมู่ที่ 2 บ้านป่าบง	162,818.46	24,438.46	25,361.54	3,696.15	216,314.62	92,502.96
หมู่ที่ 3 บ้านท่าตมแพน	58,808.31	48,562.36	29,303.51	11,373.80	148,047.99	59,257.06
หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำ	209,596.94	41,479.59	7,367.35	535.71	258,979.59	123,203.88
หมู่ที่ 5 แม่เฟือง	212,195.12	24,146.34	19,512.20	8,719.51	264,573.17	105,315.53
หมู่ที่ 6 ผาตั้ง	119,583.97	36,911.45	35,199.62	26,879.01	218,574.05	78,447.12
หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง	212,019.95	23,310.25	19,977.05	13,279.11	268,586.35	106,734.64
หมู่ที่ 8 บ้านป่ากุ่ม	106,001.95	37,550.58	25,049.78	18,402.12	187,004.42	71,753.82
หมู่ที่ 9 บ้านป่าเมียง	201,833.33	38,533.33	19,206.67	23,556.67	283,130.00	113,252.00
หมู่ที่ 10 บ้านสันโค้ง	175,539.51	22,106.38	29,356.84	13,233.37	240,236.11	87,045.90
หมู่ที่ 11 บ้านโป่งน้ำร้อน	149,518.40	16,869.61	18,044.59	10,974.31	195,406.91	74,460.32
หมู่ที่ 12 บ้านห้วยยาโน	126,663.10	24,510.34	19,883.74	14,752.22	185,809.41	65,033.29
หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งตาง	131,026.00	25,762.00	15,712.00	9,731.00	182,231.00	69,820.31
หมู่ที่ 14 บ้านห้วยมะหินฝน	123,646.81	24,156.38	22,776.60	12,453.72	183,033.51	61,556.89
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยกางปลา	80,990.87	31,714.17	30,880.47	22,900.79	166,486.30	82,786.85
หมู่ที่ 16 บ้านห้วยตาง	105,470.27	44,270.27	27,764.86	39,278.38	216,783.78	52,631.23
หมู่ที่ 17 บ้านปางสา	81,088.50	76,132.74	52,699.12	40,284.96	250,205.31	57,700.41
หมู่ที่ 18 บ้านใหม่เจริญ	142,712.77	18,446.81	18,017.02	6,723.40	185,900.00	71,034.96

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

หมู่ที่ 19 บ้านสันติสุข	122,046.62	30,564.08	31,057.40	21,405.28	205,073.39	46,868.17
หมู่ที่ 20 บ้านเลาฝู	93,482.14	61,607.14	31,928.57	11,642.86	198,660.71	57,109.86

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายของครัวเรือน (บาท/ปี)	รายจ่าย	รายจ่ายบุคคล
---------	-----------------------------------	---------	--------------

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

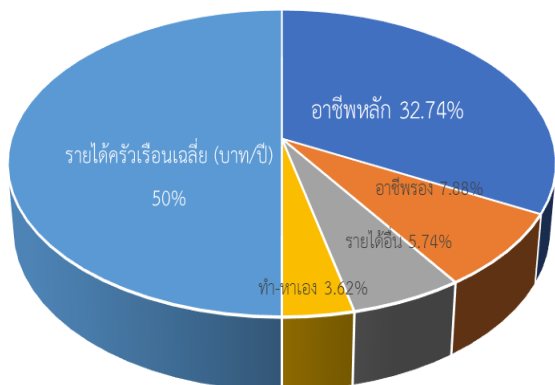
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภค ที่จำเป็น	อุปโภคบริโภค ที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน	ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	เฉลี่ย (บาท/ปี)
ตำบลป่าตึง	28,914.47	59,113.51	18,650.02	13,953.06	120,631.06	43,866.96
หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง	30,216.00	105,412.87	22,247.13	22,017.18	179,893.18	61,977.33
หมู่ที่ 2 บ้านป่าบง	31,864.62	60,146.15	16,240.00	7,176.92	115,427.69	49,360.53
หมู่ที่ 3 บ้านทาดนแพน	22,460.06	15,661.34	2,952.08	271.57	41,345.05	16,548.59
หมู่ที่ 4 บ้านถ้ำ	9,632.65	43,903.06	8,933.67	3,943.88	66,413.27	31,594.66
หมู่ที่ 5 แม่เฟือง	50,914.63	47,987.80	29,512.20	18,926.83	147,341.46	58,650.49
หมู่ที่ 6 ผาตั้ง	28,384.73	63,890.84	17,282.29	26,116.79	135,674.66	48,694.19
หมู่ที่ 7 บ้านป่าตึง	34,027.87	97,003.55	20,380.60	14,381.42	165,793.44	65,885.34
หมู่ที่ 8 บ้านป่ากุ่ม	19,032.48	52,637.08	13,625.84	12,125.58	97,420.97	37,380.54
หมู่ที่ 9 บ้านป่าเมียง	25,206.67	72,613.33	25,600.00	23,196.67	146,616.67	58,646.67
หมู่ที่ 10 บ้านสันโค้ง	56,565.96	88,377.81	45,499.71	16,964.29	207,407.77	75,151.05
หมู่ที่ 11 บ้านโป่งน้ำร้อน	30,830.72	82,920.44	22,509.34	18,754.70	155,015.19	59,068.95
หมู่ที่ 12 บ้านห้วยยาโน	22,551.43	62,599.70	15,873.89	14,034.98	115,060.00	40,271.00
หมู่ที่ 13 บ้านทุ่งตาง	18,308.00	81,684.63	16,024.50	5,909.00	121,926.13	46,714.99
หมู่ที่ 14 บ้านห้วยมะหินฝน	17,458.51	52,369.15	21,739.36	9,458.51	101,025.53	33,976.39
หมู่ที่ 15 บ้านห้วยกางปลา	38,334.80	24,991.81	18,070.71	8,341.10	89,738.43	44,623.26
หมู่ที่ 16 บ้านห้วยตาง	33,270.27	33,635.14	21,208.11	71,037.84	159,151.35	38,639.11
หมู่ที่ 17 บ้านปางสา	21,840.71	20,017.70	12,522.12	2,000.00	56,380.53	13,002.04
หมู่ที่ 18 บ้านใหม่เจริญ	29,119.15	92,821.28	25,414.89	0.00	147,355.32	56,306.50
หมู่ที่ 19 บ้านสันติสุข	27,898.73	56,996.89	15,935.41	4,261.14	105,092.17	24,018.12
หมู่ที่ 20 บ้านเลาผู้	30,371.43	26,599.63	1,428.57	142.86	58,542.49	16,829.46

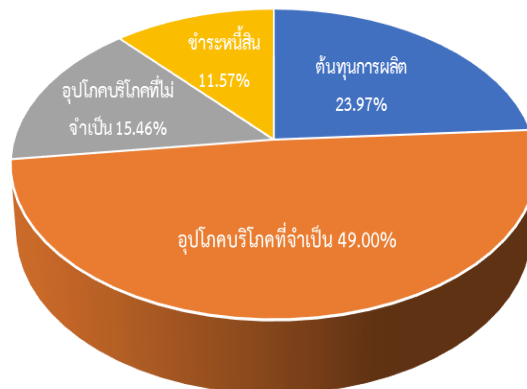
ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รายได้เฉลี่ยครัวเรือน บาท/ปี

รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน บาท/ปี

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดอยบ่อ ป่าน้ำแม่คำ ป่าน้ำแม่สลอง ป่าน้ำแม่จันฝั่งซ้าย ป่าแม่ข้าวต้มและป่าห้วยลึก ในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ 103,509 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าดอยบ่อ	เล่ม 91 ตอนที่ 170 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2517	90,352
ป่าน้ำแม่คำ ป่าน้ำแม่สลอง และป่าน้ำแม่จันฝั่งซ้าย	เล่ม 97 ตอนที่ 94 วันที่ 19 มิถุนายน 2523	11,732
ป่าแม่ข้าวต้มและป่าห้วยลึก	เล่ม 79 ตอนที่ 99 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2505	1,425
นอกเขตป่า		41,178

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 83,937 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 22,564 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 3,859 ไร่
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

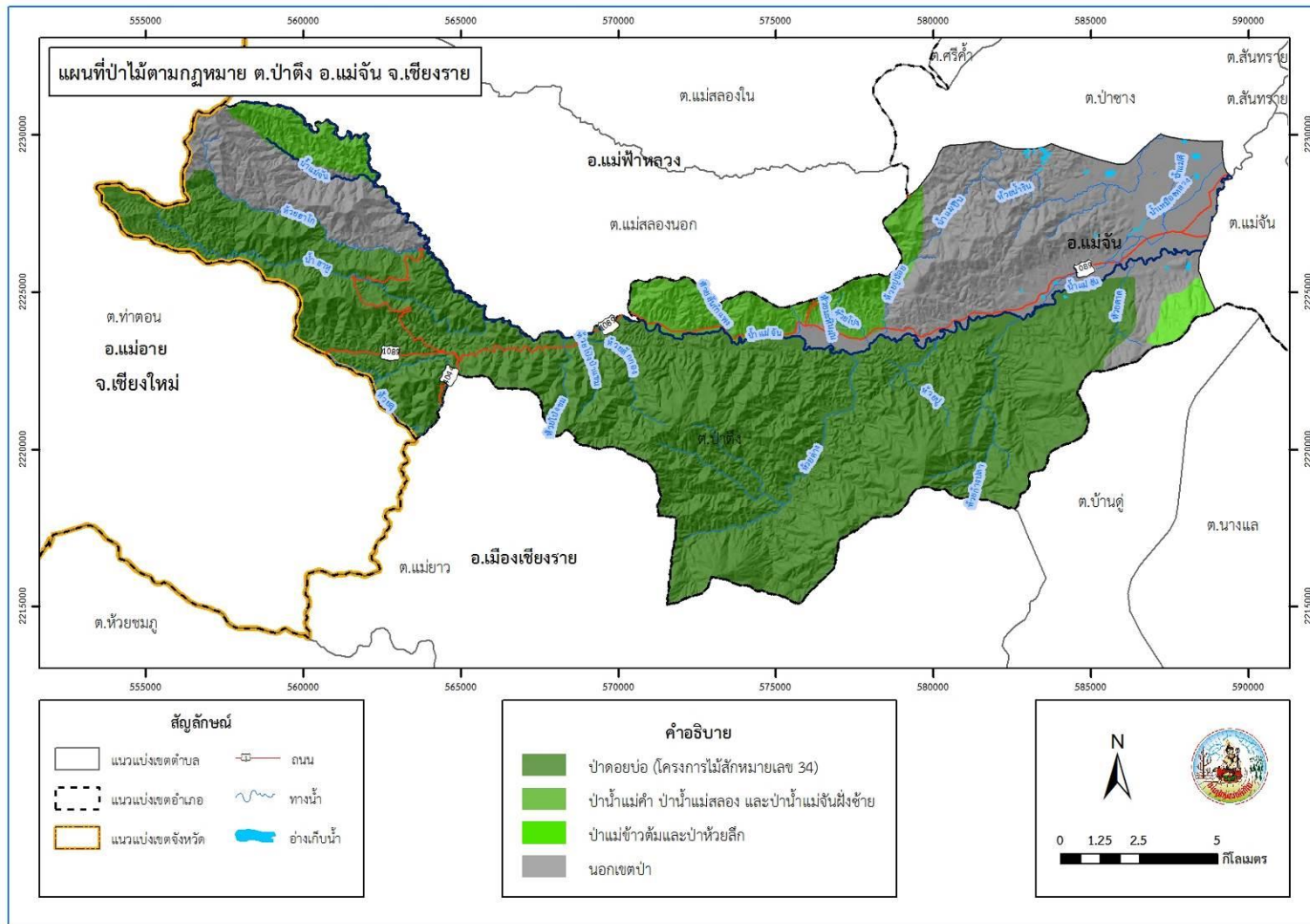
- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 64,272 ไร่
- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 27,210 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 18,823 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 18,900 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,708 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 9,774 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

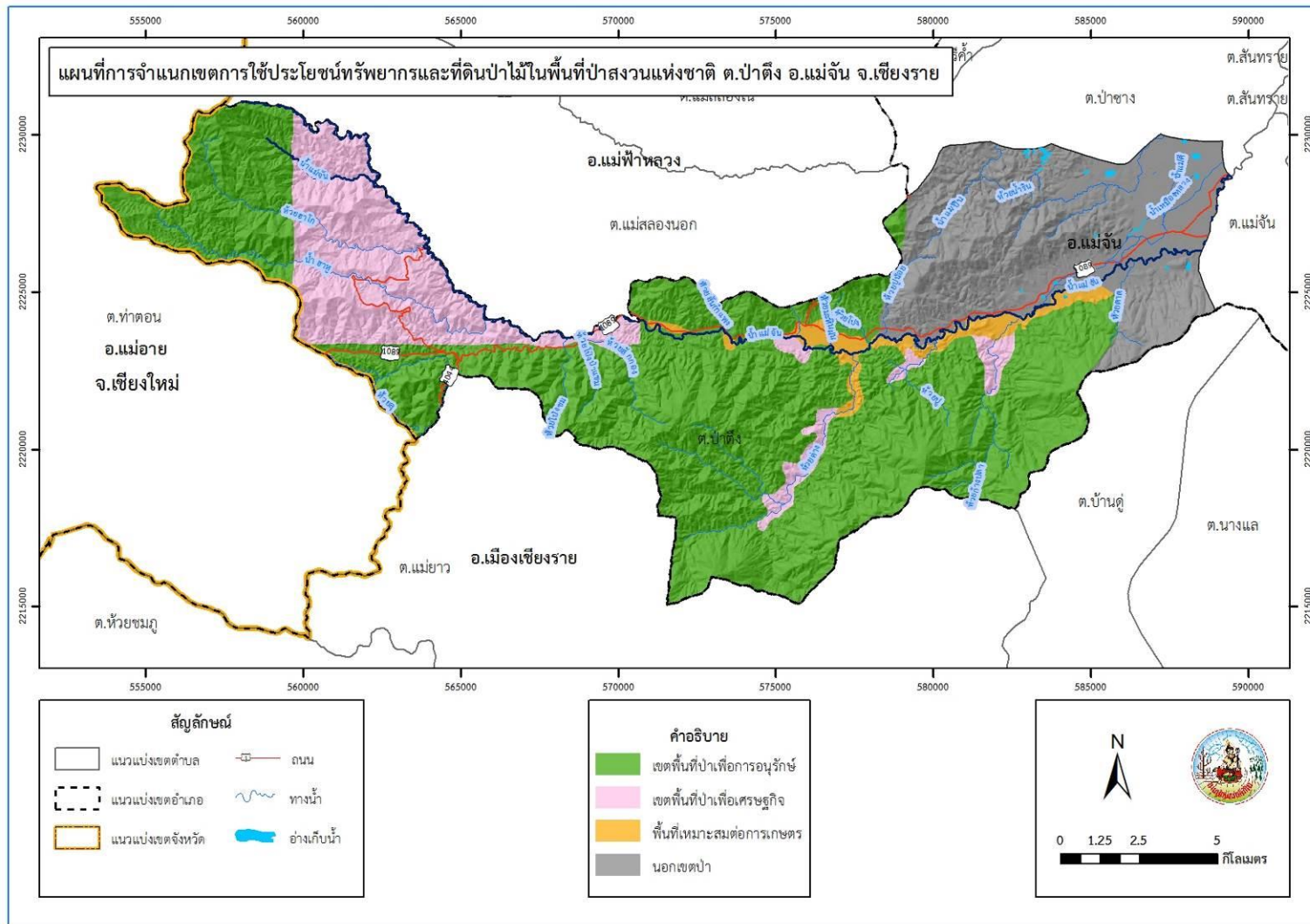
แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

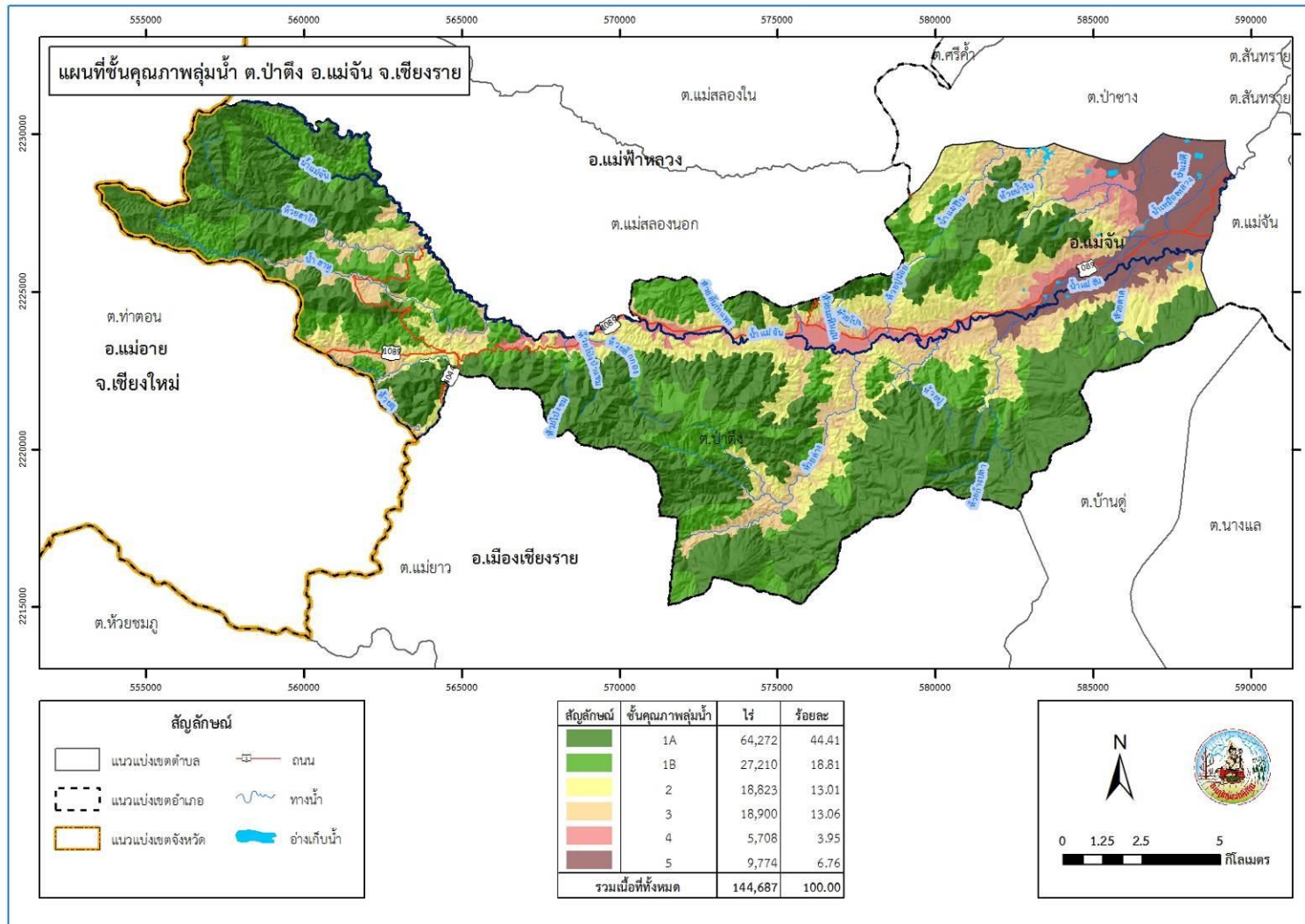
แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าติ้ว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลป่าติ้ว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่จัน น้ำแม่ปิ่น น้ำอาหุ ห้วยตาด ห้วยปู ห้วยปูน้อย ห้วยมะหินฝน ห้วยก้างปลา ห้วยโป่งป่าแวม ห้วยฮาโก ห้วยลู่ ห้วยสักก่อง ห้วยต่าง น้ำเหมืองหลวง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยต่าง ห้วยม่วง ใหม่เจริญ อ่างเก็บน้ำป่าตึง อ่างเก็บน้ำสันโค้ง สระเก็บน้ำห้วยมะหินฝน สระเก็บน้ำห้วยก้างปลา บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 9 บ่อ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 14 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์ 3-11 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และ รูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

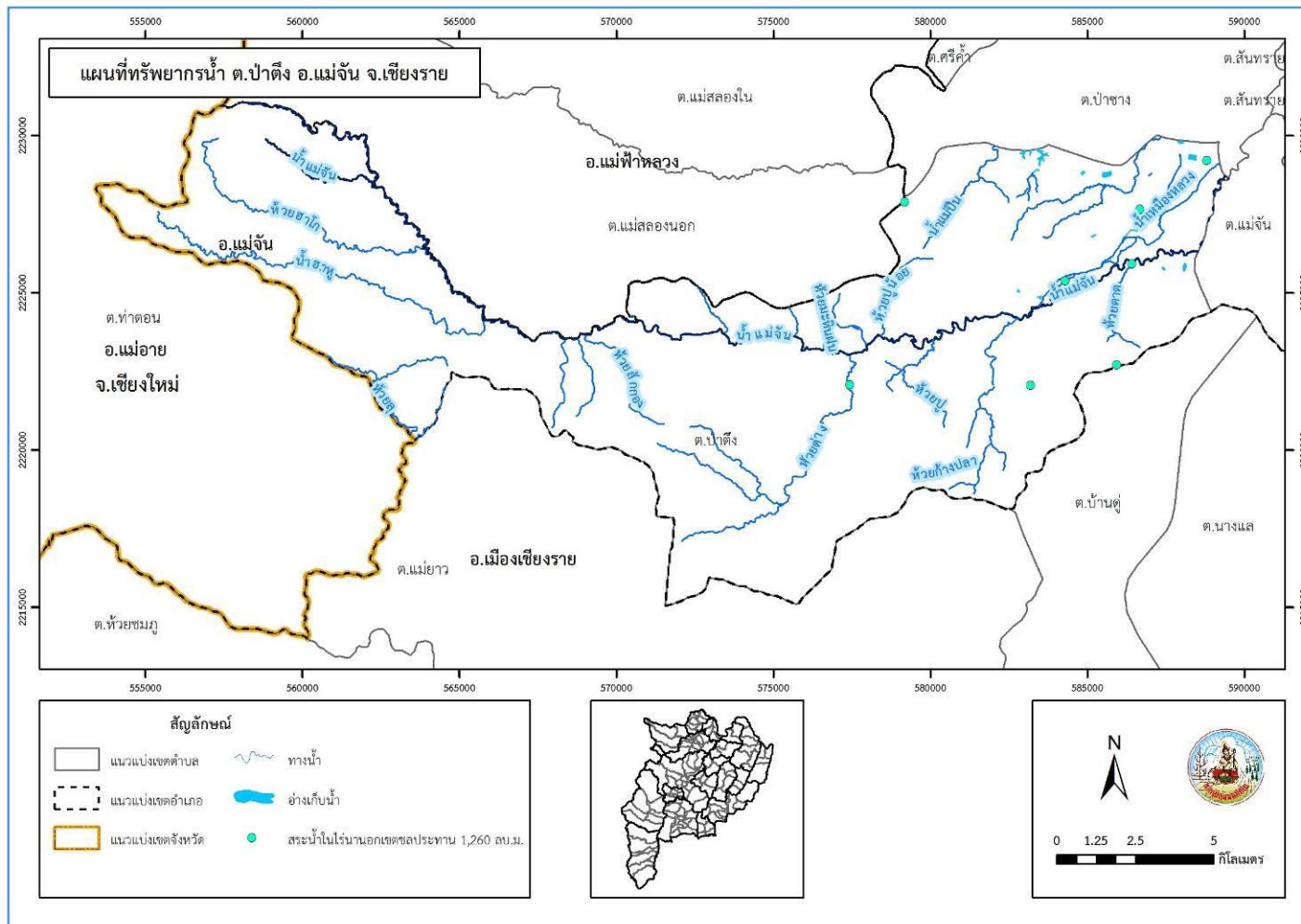
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	X	Y				
1	588649	2227997	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	2
2	588974	2228255	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	51	2
3	586067	2228481	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	66	9
4	584921	2225658	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	51	3
5	583366	2225095	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	36	1.2
6	576864	2223718	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	117	1
7	565196	2222990	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	40	1
8	571947	2223789	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	61.5	7
9	589572	2228993	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	3
10	589428	2228690	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	45	3
11	588864	2227408	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	72	3
12	588235	2226581	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	25	3
13	587962	2226615	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	21	2.4
14	586835	2226290	บ่ออุบโกลค-บริโกลค	ใช้ได้-น้ำจืด	60	6

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

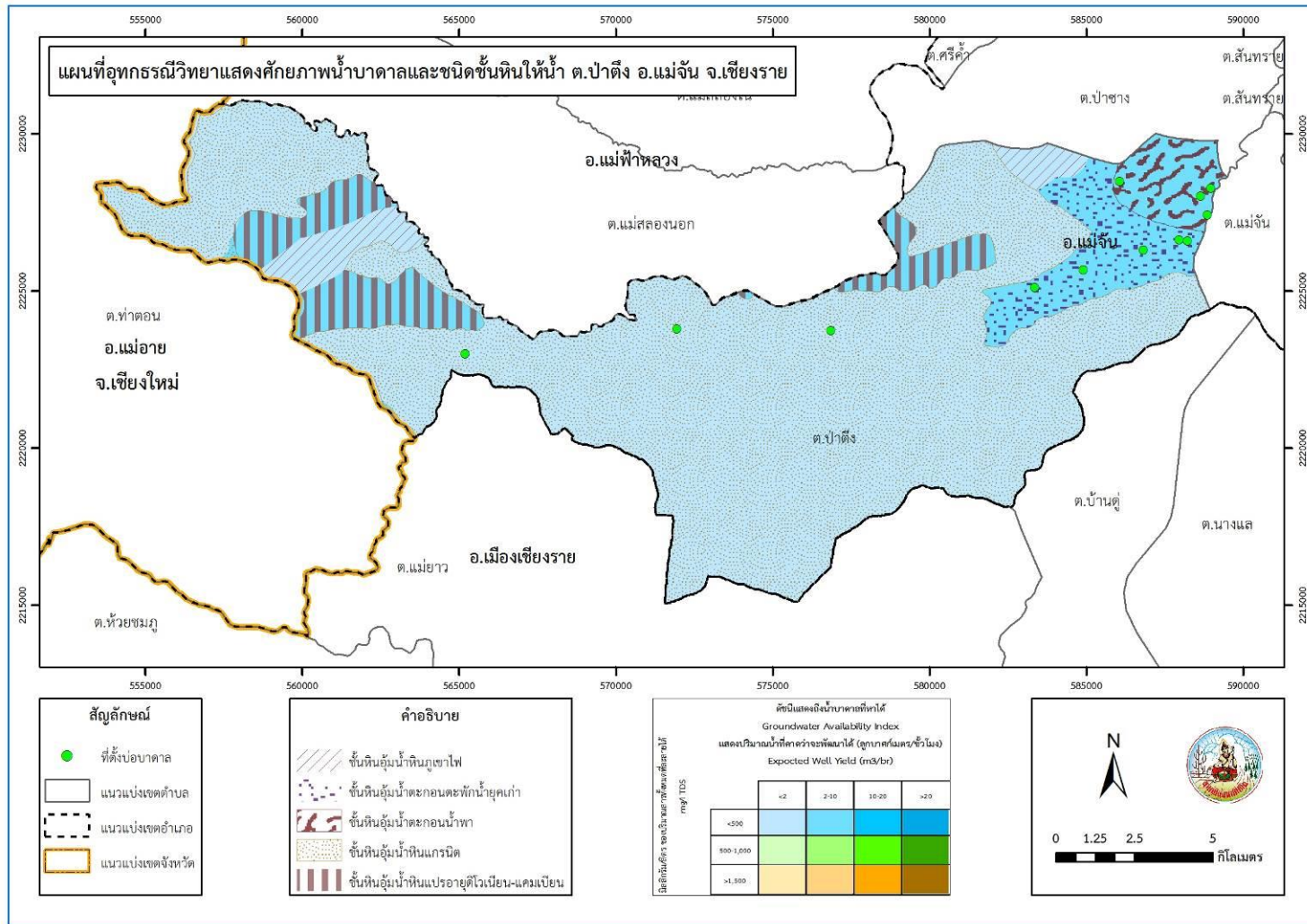
แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรน้ำ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

1) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ คือ

- หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่ดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA/b : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่ดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีค้ำนา มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินบ้านจ้อง (Bg) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ Bg-clB/b : ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีค้ำนา มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินเชิงของ (Cg) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 558 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Cg-clC ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 404 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clC/b ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีค้ำนา มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clD ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 123 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cg-clE ชุดดินเชิงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,305 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Cm-lsA ชุดดินเชิงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 761 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ Cm-lsA/b ชุดดินเชิงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีค้ำนา มีเนื้อที่ 544 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินห้านฉัตร (Hc) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ Hc-slB ชุดดินห้านฉัตร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 159 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของพื้นที่ตำบล

6) ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 204 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Hc-mw-slB ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 149 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Hc-mw-slB/b ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 55 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินทางดง (Hd) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ Hd-sic1A ชุดดินทางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,102 ไร่ หรือร้อยละ 0.76 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินแม่ือง (Mi) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 910 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Mi-silA ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 377 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Mi-silA/b ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 533 ไร่ หรือร้อยละ 0.37 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,085 ไร่ หรือร้อยละ 0.75 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Mkn-lA ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,071 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Mkn-lA,rb ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

10) ชุดดินหนองมด (Nm) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,902 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ตำบล คือ

- หน่วยแผนที่ Nm-sclB ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 497 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Nm-sclB/b ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 236 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Nm-sclC ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 780 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Nm-sclC/b ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 189 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Nm-sclD ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 859 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของพื้นที่ตำบล
- หน่วยแผนที่ Nm-sclE ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 341 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของพื้นที่ตำบล

- 11) ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 582 ไร่ หรือร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ตำบล คือ
- หน่วยแผนที่ Nm-mw-sclB ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ Nm-mw-sclB/b ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีค่านา มีเนื้อที่ 276 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของพื้นที่ตำบล
- 12) ชุดดินโป่งตอง (Po) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนชันถึงเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวม 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล คือ
- หน่วยแผนที่ Po-gsclD ชุดดินโป่งตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ Po-gsclE ชุดดินโป่งตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล
- 13) ชุดดินเวียงชัย (Wch) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเร็ว มีเนื้อที่รวม 4,139 ไร่ หรือร้อยละ 2.86 ของพื้นที่ตำบลคือ
- หน่วยแผนที่ Wch-sic1A ชุดดินเวียงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,112 ไร่ หรือร้อยละ 2.84 ของพื้นที่ตำบล
 - หน่วยแผนที่ Wch-sic1A,rb ชุดดินเวียงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีการยกร่อง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 123,538 ไร่ หรือร้อยละ 85.37 ของพื้นที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 7,339 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของพื้นที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 700 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของพื้นที่ตำบล ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 ถึง 3-5 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

ตารางที่ 3-4 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-sIA	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่ดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	45	0.03
2. AC-mw,col-sIA/b	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่ดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	22	0.02
3. Bg-clB/b	ชุดดินบ้านจ้อง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	25	0.02
4. Cg-clC	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	404	0.28
5. Cg-clC/b	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	9	0.01
6. Cg-clD	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	123	0.09
7. Cg-clE	ชุดดินเชียงของ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	22	0.02
8. Cm-lsA	ชุดดินเชียงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	761	0.53
9. Cm-lsA/b	ชุดดินเชียงใหม่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	544	0.38
10. Hc-slB	ชุดดินห้างฉัตร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	159	0.11
11. Hc-mw-slB	ดินห้างฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	149	0.10
12. Hc-mw-slB/b	ดินห้างฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	55	0.04
13. Hd-sicIA	ชุดดินหางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,102	0.76
14. Mi-silA	ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	377	0.26
15. Mi-silA/b	ชุดดินแม่ือง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	533	0.37
16. Mkn-lA	ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,071	0.74
17. Mkn-lA,rb	ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง	14	0.01
18. Nm-sclB	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	497	0.34
19. Nm-sclB/b	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	236	0.16

ตารางที่ 3-4 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
20. Nm-sclC	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	780	0.54
21. Nm-sclC/b	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	189	0.13
22. Nm-sclD	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	859	0.59
23. Nm-sclE	ชุดดินหนองมด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	341	0.24
24. Nm-mw-sclB	ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	306	0.21
25. Nm-mw-sclB/b	ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	276	0.19
26. Po-gsclD	ชุดดินโป่งตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	22	0.02
27. Po-gsclE	ชุดดินโป่งตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	50	0.03
28. Wch-sic1A	ชุดดินเวียงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	4,112	2.84
29. Wch-sic1A,rb	ชุดดินเวียงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการยกร่อง	27	0.02
30. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	123,538	85.37
31. U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,339	5.07
32. W	พื้นที่น้ำ	700	0.48
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		144,687	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)

ตารางที่ 3-5 สมบัติดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

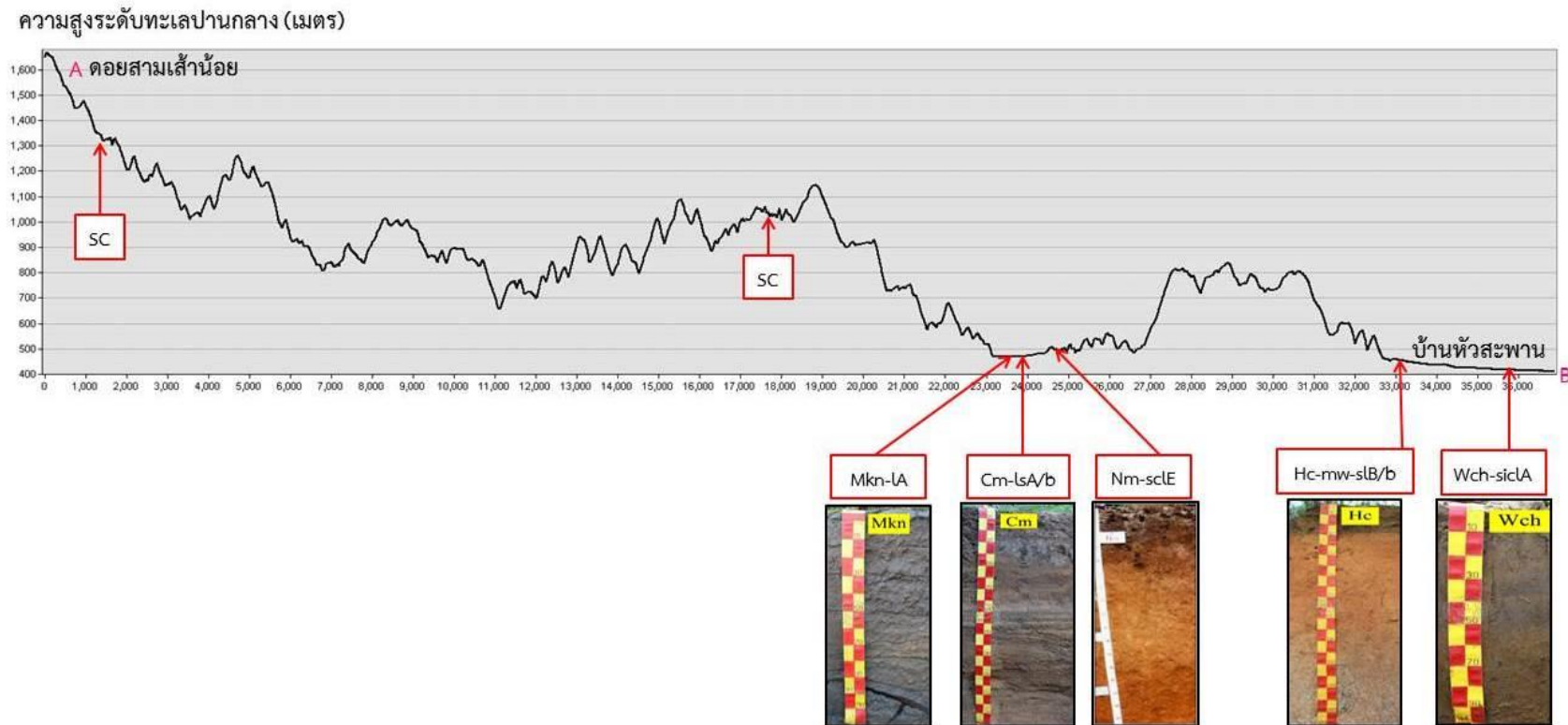
หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	sl	sl/scl/cl/sl	5.0-6.5	5.5-7.0	<35	ปานกลาง	45	0.03
2. AC-mw,col-sIA/b	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sl	sl/scl/cl/sl	5.0-6.5	5.5-7.0	<35	ปานกลาง	22	0.02
3. Bg-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	25	0.02
4. Cg-clC	5-12	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	404	0.28
5. Cg-clC/b	5-12	>150	ดีปานกลาง	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	9	0.01
6. Cg-clD	12-20	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	123	0.09
7. Cg-clE	20-35	>150	ดี	cl	c	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	22	0.02
8. Cm-lsA	0-2	>150	ดีปานกลาง-ดี	ls	sl/ls	5.0-7.0	5.0-7.0	35-75	ปานกลาง	761	0.53
9. Cm-lsA/b	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ls	sl/ls	5.0-7.0	5.0-7.0	35-75	ปานกลาง	544	0.38
10. Hc-slB	2-5	>150	ดี	sl	scl	5.5-7.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	159	0.11
11. Hc-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	sl	scl	5.5-7.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	149	0.10
12. Hc-mw-slB/b	2-5	>150	ค่อนข้างเลว	sl	scl	5.5-7.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	55	0.04
13. Hd-sicIA	0-2	>150	เลว	sicI	sic	5.5-7.0	5.5-8.0	>35	ปานกลาง	1,102	0.76
14. Mi-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง	sil	sicI	5.5-6.5	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	377	0.26
15. Mi-silA/b	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sil	sicI	5.5-6.5	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	533	0.37
16. Mkn-lA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	l	cl/scl/sl	5.5-6.5	6.5-7.0	35-75	ปานกลาง	1,071	0.74
16. Mkn-lA,rb	0-2	>150	ดีปานกลาง	l	cl/scl/sl	5.5-6.5	6.5-7.0	35-75	ปานกลาง	14	0.01
17. Nm-sclB	2-5	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	497	0.34
18. Nm-sclB/b	2-5	>150	ดีปานกลาง	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	236	0.16

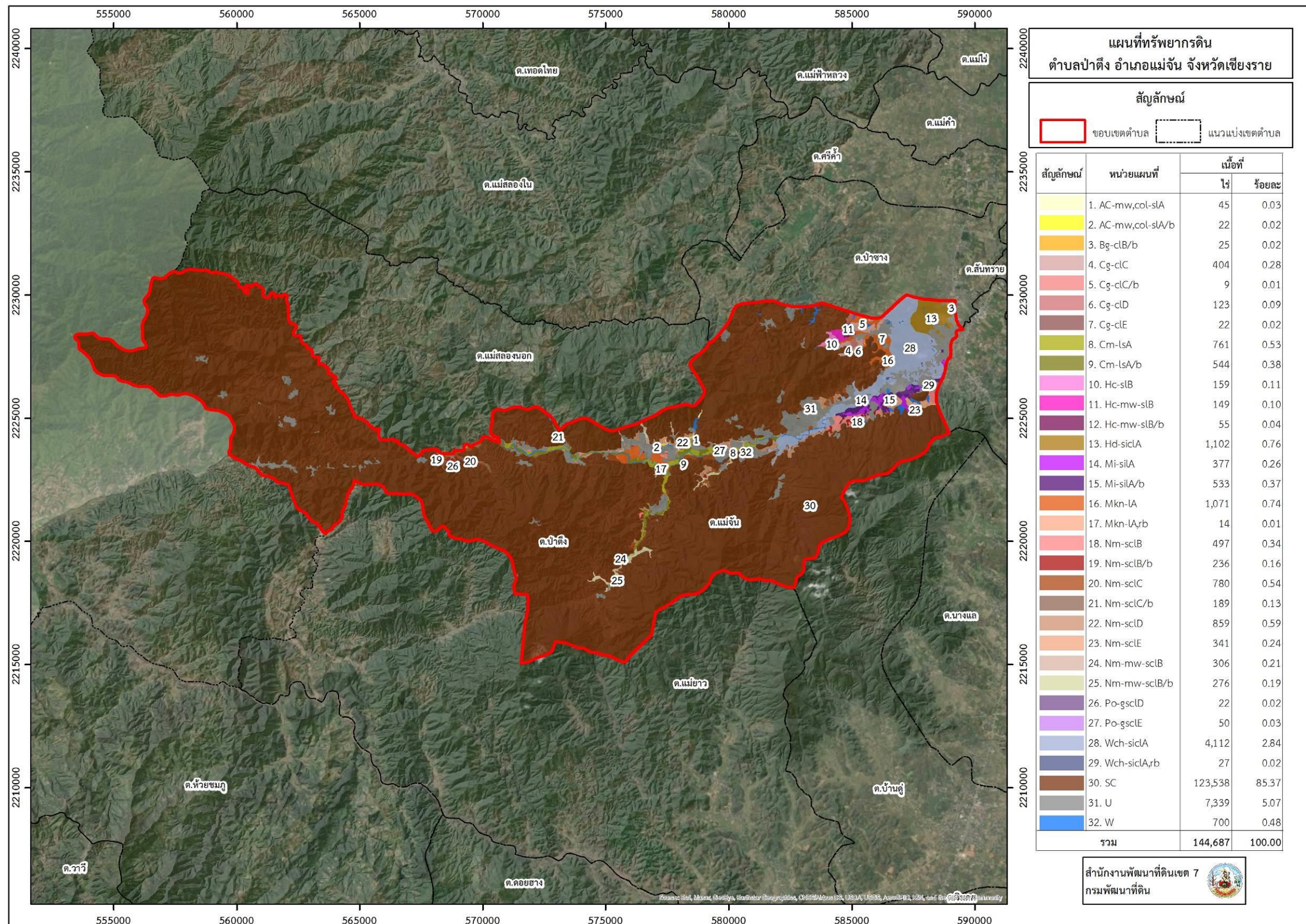
ตารางที่ 3-5 สมบัติดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
19. Nm-sclC	5-12	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	780	0.54
20. Nm-sclC/b	5-12	>150	ดีปานกลาง	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	189	0.13
21. Nm-sclD	12-20	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	859	0.59
22. Nm-sclE	20-35	>150	ดี	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	341	0.24
23. Nm-mw-sclB	2-5	>150	ดีปานกลาง	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	306	0.21
24. Nm-mw-sclB/b	2-5	>150	ค่อนข้างเลว	scl	sc/c	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	276	0.19
25. Po-gsclD	12-20	25-50	ดี	gscl	vgsc	5.5-7.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	22	0.02
26. Po-gsclE	20-35	25-50	ดี	gscl	vgsc	5.5-7.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	50	0.03
27. Wch-siclA	0-2	>150	เลว	sicl	sic/ls	5.5-7.0	5.5-8.0	35-75	ปานกลาง	4,112	2.84
27. Wch-siclA,rb	0-2	>150	ค่อนข้างเลว-ดีปานกลาง	sicl	sic/ls	5.5-7.0	5.5-8.0	35-75	ปานกลาง	27	0.02
28. SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	123,538	85.37
29. U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,339	5.07
30. W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	700	0.48
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										144,687	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

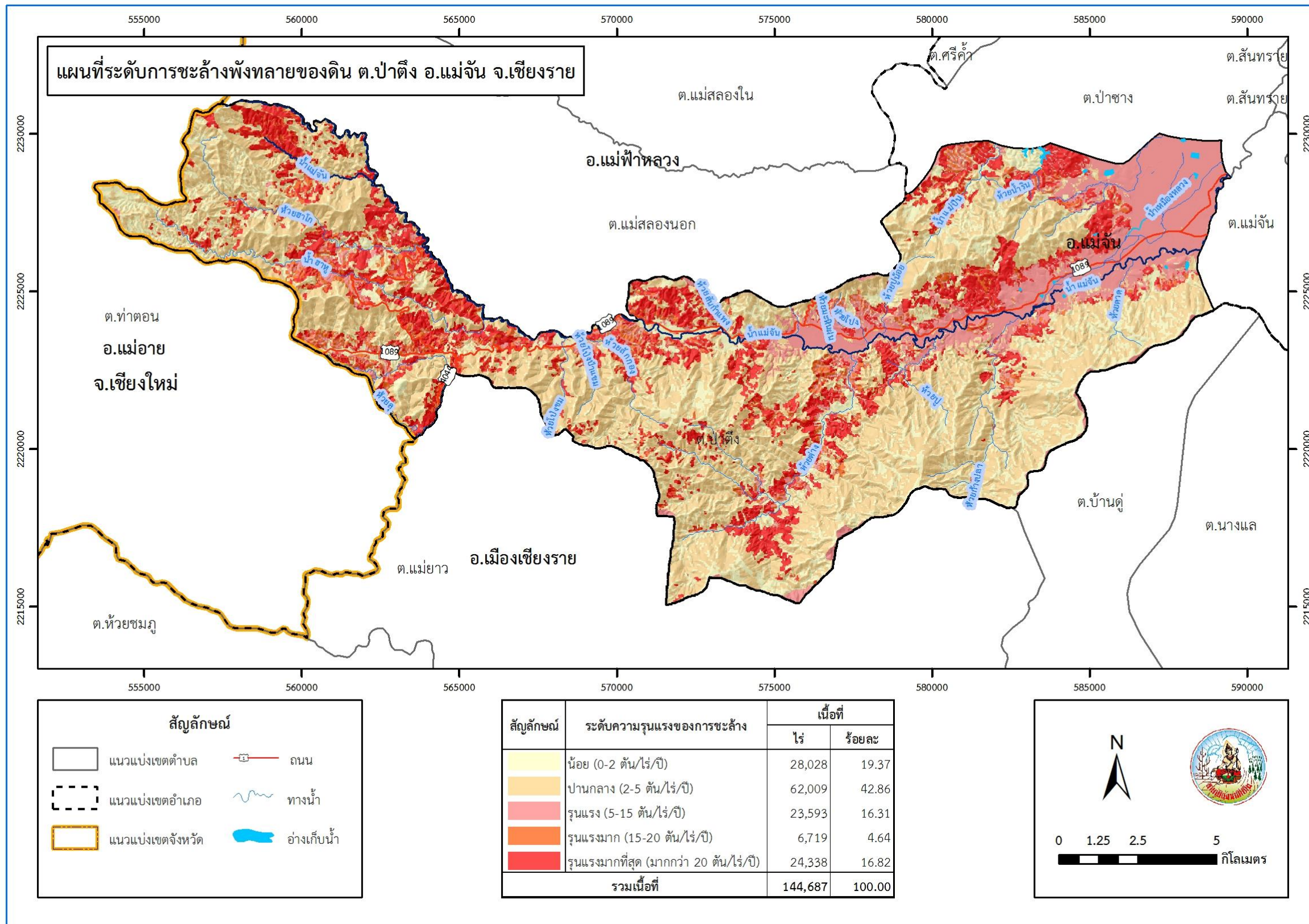

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	28,028	19.37
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	124,018	62,009	42.86
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	117,965	23,593	16.31
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	100,785	6,719	4.64
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	486,760	24,338	16.82
รวม	829,528	144,687	100.00

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลป่าตึง คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) ปัญหาด้านการผลิตพืช

5) ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลป่าตึง มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 4) แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการพืช ส่งเสริมองค์ความรู้ในการผลิตพืช และต้องการพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่
- 5) ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลป่าตึง คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 62 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

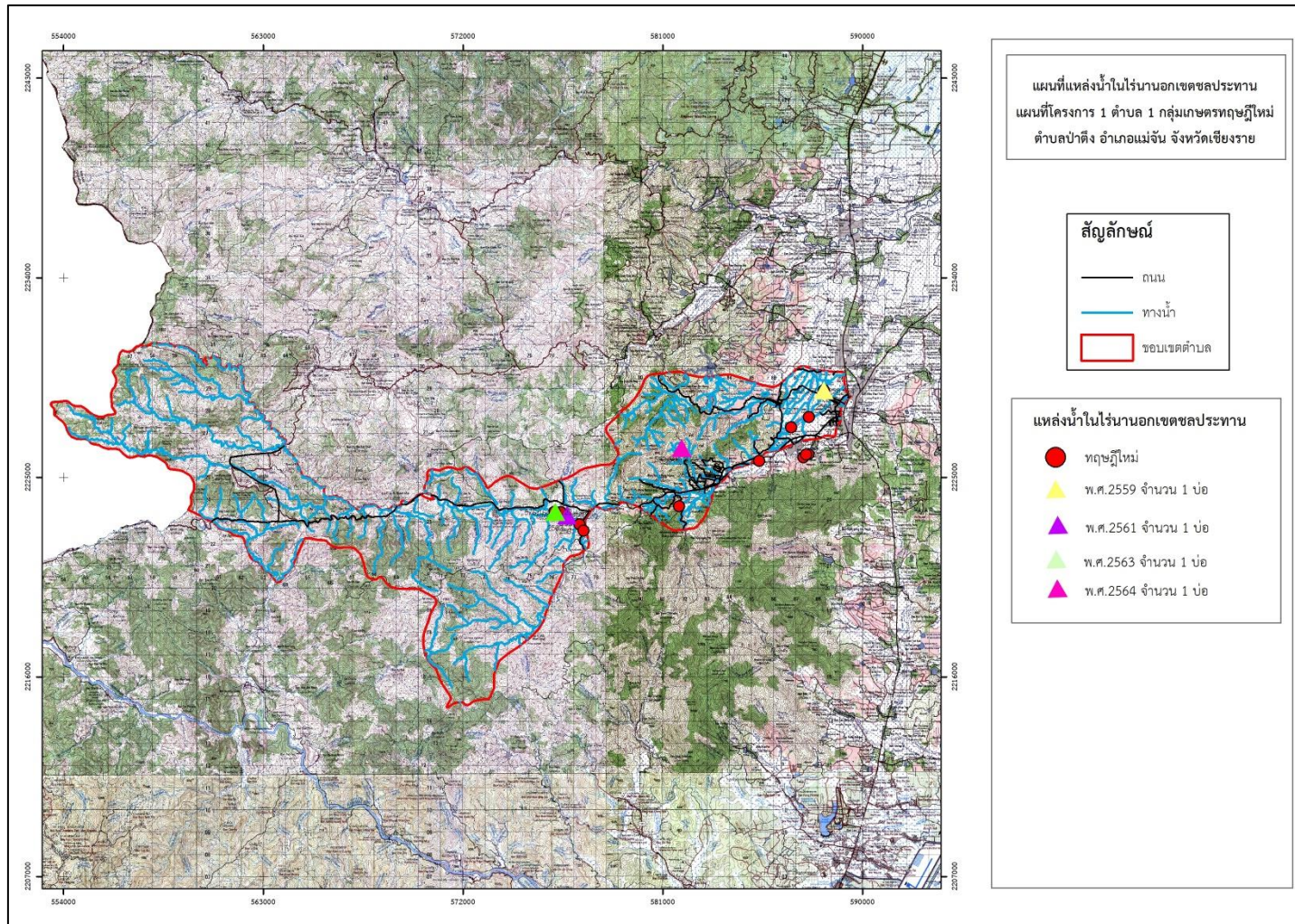
การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2548	1
2559	1
2561	1
2563	1
2564	1

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 28,028 ไร่ (19.37%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 62,009 ไร่ (42.86%)
รุนแรง	เนื้อที่ 23,593 ไร่ (16.31%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 6,719 ไร่ (4.64%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 24,338 ไร่ (16.82%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของคุณภาพดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลป่าตึงพบว่า

ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

หนึ่งในกรณีของราษฎรที่ทำกินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยหลวงนั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2562 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2562 โดยมีบทบัญญัติมาตรา 64 เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้ผู้ถือครองที่ดินอยู่สามารถทำกินต่อไปได้อีก 20 ปี ตามเงื่อนไขของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้รับน้ำขอบเขา
- 5.2) ป่อดักตะกอน
- 5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.10) ป่อน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/ท่อส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวพันธุ์หอมมะลิ 105 ข้าวพันธุ์ กข.6 พันธุ์นาน 59 ข้าวเหนียวพันธุ์สันป่าตอง 1 และข้าวเหนียวพันธุ์กข-แม่ใจ 2

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม แต่จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ กระเทียม หอมแดง ผักชี ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ สับปะรด ลำไย ลิ้นจี่ มะม่วง มะขาม เงาะ กัลฉ่าย และอโวคาโด

(รูปที่ 4-3)

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวนาปี												
ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง												
ข้าวนาปี-พืชผัก												
บริเวณพื้นที่ดอน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
มันสำปะหลัง												
ไม้ยืนต้น												
ไม้ผล												

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 10 ชุดดิน และ 3 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา สับปะรด และลิ้นจี่

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hd-sic1A Mkn-1A และ Wch-sic1A

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอิมตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-s1A AC-mw,col-s1A/b Hc-mw-s1B Hc-mw-s1B/b Mi-s1A Mi-s1A/b Nm-mw-sclB และ Nm-mw-sclB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยสลายความอิมตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Bg-clB/b Cg-clC Cg-clC/b Cm-lsA Cm-lsA/b Hc-slB Nm-sclB Nm-sclB/b Nm-sclC และ Nm-sclC/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Cg-clE Mkn-lA/rb Nm-sclD Nm-sclE Po-gsclD Po-gsclE Wch-siclA/rb และ SC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยละความอิมตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA AC-mw,col-slA/b Bg-clB/b Cg-clC Cg-clC/b Cm-lsA Cm-lsA/b Hc-slB Hc-mw-slB Hc-mw-slB/b Mi-silA Mi-silA/b Nm-sclB Nm-sclB/b Nm-sclC Nm-sclC/b Nm-mw-sclB และ Nm-mw-sclB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Mkn-lA Mkn-lA/rb Nm-sclD และ Po-gsclD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Hd-siclA Nm-sclE Po-gsclE Wch-siclA Wch-siclA/rb และ SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอุณหภูมิต (t) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยละความอิมตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Cg-clC Cg-clD Cm-lsA Hc-slB Hc-mw-slB Mi-silA Nm-sclB Nm-sclC Nm-sclD และ Nm-mw-sclB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้าน

ความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Mkn-lA/rb Nm-sclE Po-gsclD และ Po-gsclE

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Bg-clB/b Cg-clC/b Cm-lsA/b Hc-mw-slB/b Hd-siclA Mi-silA/b Mkn-lA Nm-sclB/b Nm-sclC/b Nm-mw-sclB/b Wch-siclA Wch-siclA/rb และ SC

สัปปะรด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อกำหนดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านอัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Cg-clC Cm-lsA Hc-slB Hc-mw-slB Mi-silA Nm-sclB Nm-sclC Nm-mw-sclB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อกำหนดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clD Mkn-lA/rb Nm-sclD และ Po-gsclD

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อกำหนดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Bg-clB/b Cg-clC/b Cg-clE Cm-lsA/b Hc-mw-slB/b Hd-siclA Mi-silA/b Mkn-lA Nm-sclB/b Nm-sclC/b Nm-sclE Nm-mw-sclB/b Po-gsclE Wch-siclA Wch-siclA/rb และ SC

ลิ้นจี่

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอนุภูมิภาค (t) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อกำหนดด้านอัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (n) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อกำหนดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Cg-clC Cg-clD Cm-lsA Hc-slB Hc-mw-slB Mi-silA Nm-sclB Nm-sclC Nm-sclD และ Nm-mw-sclB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Cg-clE Mkn-lA/rb และ Nm-sclE

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Bg-clB/b Cg-clC/b Cm-lsA/b Hc-mw-slB/b Hd-siclA Mi-silA/b Mkn-lA Nm-sclB/b Nm-sclC/b Nm-mw-sclB/b Po-gsclD Po-gsclE Wch-siclA Wch-siclA/rb และ SC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สับปะรด	ลิ้นจี่
AC-mw,col-slA	S2 on	S2 on	S2 ton	S2 mon	S2 tsn
AC-mw,col-slA/b	S2 on	S2 on	N	N	N
Bg-clB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N
Cg-clC	S3 one	S2 sne	S2 tsn	S2 msn	S2 tsn
Cg-clC/b	S3 oe	S2 sne	N	N	N
Cg-clD	N	S3 e	S2 tsne	S3 e	S2 tsne
Cg-clE	N	N	S3 e	N	S3 e
Cm-lsA	S3 o	S2 o	S2 to	S2 mo	S2 ts
Cm-lsA/b	S3 o	S2 o	N	N	N
Hc-slB	S3 o	S2 sn	S2 tsn	S2 msn	S2 tsn
Hc-mw-slB	S2 osne	S2 osn	S2 tosn	S2 mosn	S2 tsn
Hc-mw-slB/b	S2 osne	S2 osn	N	N	N
Hd-siclA	S1	N	N	N	N
Mi-silA	S2 o	S2 o	S2 to	S2 mo	S2 ts
Mi-silA/b	S2 o	S2 o	N	N	N
Mkn-lA	S1	S3 o	N	N	N
Mkn-lA/rb	N	S3 o	S3 o	S3 o	S3 o

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สับปะรด	ลิ้นจี่
Nm-sclB	S3 o	S2 sn	S2 tsn	S2 msn	S2 tsn
Nm-sclB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N
Nm-sclC	S3 e	S2 sne	S2 tsn	S2 msne	S2 tsn
Nm-sclC/b	S3 e	S2 sne	N	N	N
Nm-sclD	N	S3 e	S2 tsne	S3 e	S2 tsne
Nm-sclE	N	N	S3 e	N	S3 e
Nm-mw-sclB	S2 osne	S2 osn	S2 tsn	S2 msn	S2 sn
Nm-mw-sclB/b	S2 osne	S2 osn	N	N	N
Po-gsclD	N	S3 re	S3 r	S3 re	N
Po-gsclE	N	N	S3 ore	N	N
Wch-siclA	S1	N	N	N	N
Wch-siclA/rb	N	N	N	N	N
SC	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

t = อุณหภูมิเฉลี่ย

n = อัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส

m = ปริมาณน้ำฝน

r = ความลึกของดิน, ปริมาณกรวด

o = การระบายน้ำ

e = ความลาดชัน

s = ความอุดมสมบูรณ์

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพมาตรฐานสากลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดำรงความสมบูรณ์และยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	ยุทธศาสตร์ที่ 1. การพัฒนาโครงการพื้นฐาน การค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ 2. การพัฒนาการสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตรอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ยุทธศาสตร์ที่ 5.การพัฒนาการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลศรีโพธิ์เงินไชยยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และเขตพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	100,402	69.39
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	18,463	12.77
2.1 เขตทำนา	6,016	4.16
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	5,072	3.51
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	944	0.65
2.2 เขตปลูกพืชไร่	9,174	6.34
1) เขตปลูกข้าวโพด	6,665	4.61
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	17	0.01
3) เขตปลูกสับปะรด	2,202	1.52
4) เขตปลูกถั่วเขียว	16	0.01
5) เขตปลูกข้าวไร่	274	0.19
2.3 เขตปลูกไม้ผล	1,547	2.18
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	84	0.06
2) เขตปลูกส้ม	210	0.15
3) เขตปลูกเงาะ	23	0.02
4) เขตปลูกลิ้นจี่	984	0.68
5) เขตปลูกมะม่วง	37	0.03
6) เขตปลูกกล้วย	78	0.05
7) เขตปลูกลำไย	92	0.06
8) เขตปลูกฝรั่ง	11	0.01
9) เขตปลูกไม้ผลเมืองหนาว	28	0.02
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,590	1.10
1) เขตปลูกยางพารา	901	0.62
2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	147	0.10
3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	30	0.02
4) เขตปลูกสัก	270	0.19
5) เขตปลูกกาแฟ	24	0.02
6) เขตปลูกชา	218	0.15

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ

2.5	เขตปศุสัตว์	15	0.01
2.6	เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	121	0.08
3.	เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	7,339	5.07
4.	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิงแวดล้อม	17,783	12.29
5.	เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	700	0.48
	รวม	144,687	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 100,402 ไร่ หรือร้อยละ 69.39 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดอยบ่อ ป่าน้ำแม่คำ ป่าน้ำแม่สอง ป่าน้ำแม่จันฝั่งซ้าย ป่าแม่ข้าวต้มและป่าห้วยลึก ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 18,463 ไร่ หรือร้อยละ 12.77 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 5,072 ไร่ หรือร้อยละ 3.51 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) และชุดดินเวียงชัย (Wch)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และ

ปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีวิศวกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ย

ชีวภาพ

- รมรงค์การไกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

- สนับสนุนการสร้างบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

และระบายน้ำ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝ่ายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ

โรคแมลงของข้าว

2) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัด

การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 944 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล

เขตดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินบ้านจ้อง (Bg) ชุดดินเขียงของ (Cg) ชุดดินเขียงใหม่ (Cm) ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) และดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ

ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

คลองส่งน้ำ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) **เขตปลูกข้าวโพด** มีเนื้อที่ 6,665 ไร่ หรือร้อยละ 4.61 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) ชุดดินห้ำงฉัตร (Hc) ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินโป่งตอง (Po) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

2.2) **เขตปลูกมันสำปะหลัง** มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินห้ำงฉัตร (Hc) และ ชุดดินแม่ขาน (Mkn)

2.3) **เขตปลูกสับปะรด** มีเนื้อที่ 2,202 ไร่ หรือร้อยละ 1.52 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) ชุดดินห้ำงฉัตร (Hc) ดินห้ำงฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

2.4) **เขตปลูกถั่วเขียว** มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชิงของ (Cg) และ ชุดดินแม่ขาน (Mkn)

2.5) **เขตปลูกข้าวไร่** มีเนื้อที่ 274 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนองค์ความรู้เรื่องพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต
- 2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแม่เอ็ง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.2) เขตปลูกส้ม มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแม่ขาน (Mkn) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.3) เขตปลูกเงาะ มีเนื้อที่ 23 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินหนองมด (Nm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.4) เขตปลูกลิ้นจี่ มีเนื้อที่ 984 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินหางดง (Hd) ชุดดินแม่เอ็ง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw) ชุดดินโป่งตอง (Po) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.5) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินห้ำฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.6) เขตปลูกกล้วย มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินห้ำฉัตร (Hc) ชุดดินแม่เอ็ง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.7) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 92 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.8) เขตปลูกฝรั่ง มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเวียงชัย (Wch)

3.9) เขตปลูกไม้ผลเมืองหนาว มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

เหมาะสม

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง
- 3) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 901 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (AC-mw) ชุดดินเชิงของ (Cg) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 147 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินหนองมด (Nm) ดินหนองมดที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Nm-mw) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินห้างฉัตร (Hc) ดินห้างฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

4.4) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงของ (Cg) ชุดดินห้างฉัตร (Hc) ดินห้างฉัตรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Hc-mw) ชุดดินแม่ือง (Mi) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินหนองมด (Nm) ชุดดินเวียงชัย (Wch) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

4.5) เขตปลูกกาแฟ มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

4.6) เขตปลูกชา มีเนื้อที่ 218 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแม่อิง (Mi) ชุดดินหนองมด (Nm) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 15 ไร่หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) และชุดดินเวียงชัย (Wch)

การจัดการที่ดินในอนาคต

- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีน้ำกินและปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงา จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์โดยกรมปศุสัตว์ให้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค เป็นต้น
- ควบคุมมลภาวะด้านกลิ่น เสียง และน้ำเสียไม่ให้รบกวนและส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงควบคุมและป้องกันโรคระบาดอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด

- ควบคุมมลพิษทางน้ำโดยมีนโยบายให้ผู้ก่อมลพิษต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความสกปรกปนเปื้อนน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

6) **เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ** มีเนื้อที่ 121 ไร่หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวดเนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.3 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 7,339 ไร่ หรือร้อยละ 5.07 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่น ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.4.4 เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

มีเนื้อที่ 17,783 ไร่ หรือร้อยละ 12.29 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ประกอบด้วย พื้นที่นอกเขตป่าที่ยังคงมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม บ่อดิน และพื้นที่ถม

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหากการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

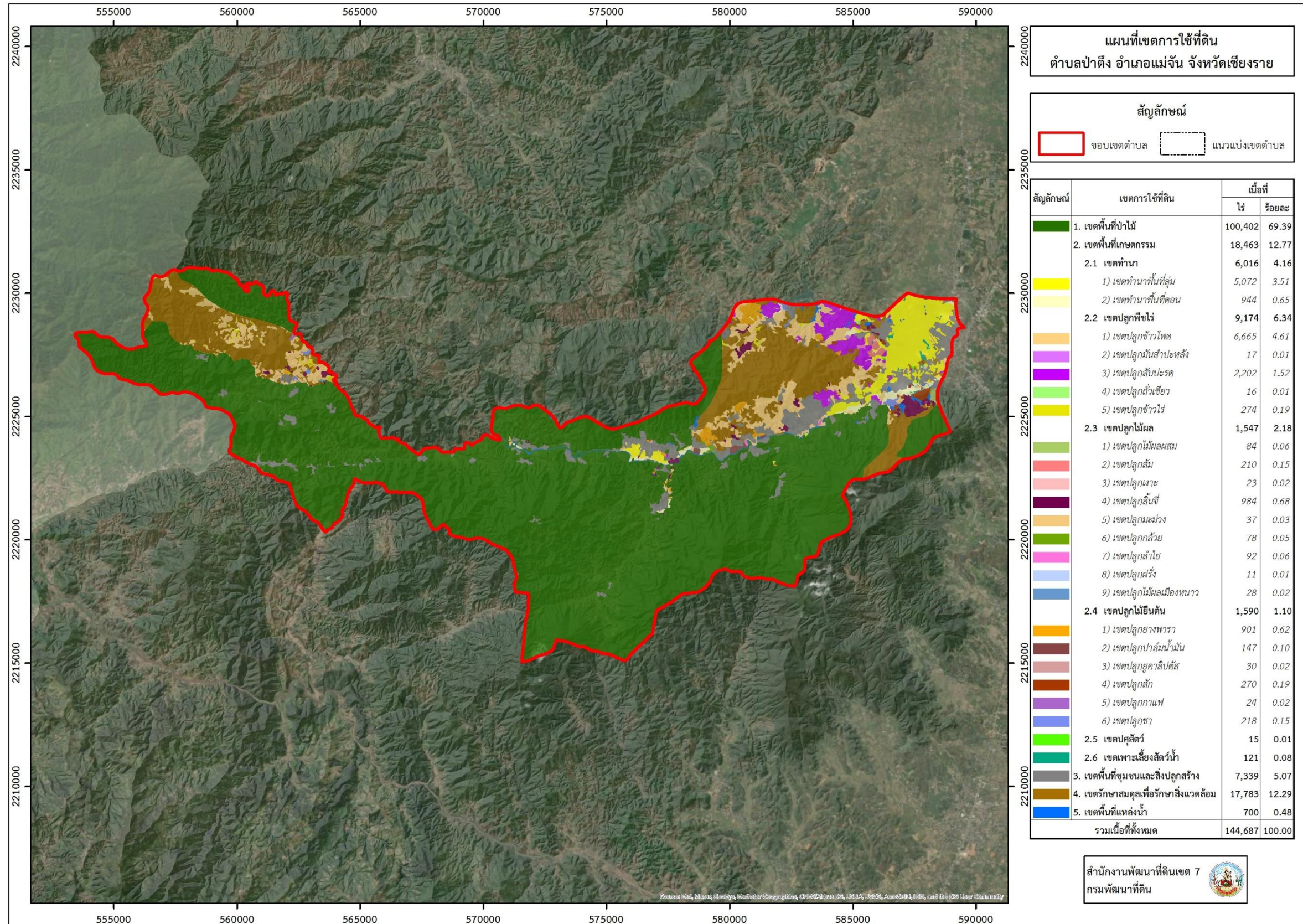
6.4.5 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 700 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพ ของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือ ปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลป่าตึง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพะเยา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์โลกปลอดอซัง
 - 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินโดไมท์
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
 - 2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
 - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
 - 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
 - 3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้**
 - 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษากำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.7) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (ทหารช่างพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานเชียงราย)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลป่าตึง ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ รวม 17 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำแม่เป็น หมู่ 9
- 2) โครงการขุดลอกลำน้ำแม่เป็น หมู่ 9
- 3) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยผักแค หมู่ 11
- 4) โครงการขุดลอกลำเหมือง เทศอนกรีต หมู่ 4
- 5) โครงการขุดลอกอ่างห้วยโป่ง หมู่ 18
- 6) โครงการขุดลอกอ่าง หมู่ 13

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 8
- 2) โครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำประปาภูเขาเพื่อการเกษตร หมู่ 16
- 3) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 12
- 4) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำ หมู่ 13
- 5) โครงการก่อสร้างปะปาภูเขา หมู่ 7
- 6) โครงการระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 5
- 7) โครงการระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 6
- 8) โครงการระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 10
- 9) โครงการระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 17
- 10) วางท่อระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 19
- 11) โครงการระบบส่งน้ำทางการเกษตร หมู่ 20

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 8,223 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 1.4) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยพืชสด) 1.5) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 22,492 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,862 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,906 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
	1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 60 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ 1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ) หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
-----------------	--

<p>1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 49,108 ไร่</p>	<p>1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)</p> <p>2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p> <p>3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)</p> <p>4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p>
<p>1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 22,492 ไร่</p> <p>1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,862 ไร่</p> <p>1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,906 ไร่</p>	<p>1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเชียงราย)</p> <p>2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)</p> <p>3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)</p> <p>4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (ทหารช่างพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)</p>
<p>1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 60 ไร่</p> <p>1.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื้อที่ 163 ไร่</p>	<p>1. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย)</p>
<p>2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 700 ไร่</p>	<p>1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานเชียงราย)</p>

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลป่าติ้ว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีฯ	ราย	100	100	100	100	400	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000	พด.
นาดอน,พืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	40	297,500	297,500	297,500	297,500	1,190,000	พด.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000	พด.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการ ใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	20	25000	25000	25,000	25,000	100,000	พด.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล, ไม้ยืนต้น, ปศุสัตว์	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	-	3	235,000	235,000	235,000	-	705,000	พด.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	50	50	50	50	200	750	750	750	750	3,000	พด.
นาดอน	1.7 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ฯ	ไร่	100	100	100	100	400	59500	59500	59500	59500	238000	พด.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.8 การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบ แปลงใหญ่	กลุ่ม	-	1	1	1	3	-	25,000	25,000	25,000	75,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ													
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น ,ปศุสัตว์	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	40	203000	203000	203000	203000	812000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย ของดิน												

แผนการใช้ที่ดินตำบลป่าตึง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000	120,000	120,000	120,000	120,000	480,000	พต.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	500	500	500	500	2000	3250000	3250000	3250000	3250000	13000000	พต.
นาดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.3 การบริหารจัดการฯ (Agri-Map)	ไร่	100	100	100	100	400	250000	250,000	250,000	250,000	1,000,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563). กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาชุมชน. 2562. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562. กระทรวงมหาดไทย. แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, 19 กรกฎาคม 2564.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. หมอดินอาสาตำบลเวียงต้า ปี 2564. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. แผนพัฒนาการเกษตรตำบลป่าตึง ปี 2561 - 2565. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2562 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดเชียงราย. ไฟล์ข้อมูล.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2560. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile). กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2563. แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile). กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลป่าตึง. 2562. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565). เทศบาลตำบลป่าตึง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาแพร่. 2562. สถิติภูมิอากาศ. กรมอุตุนิยมวิทยา. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ไฟล์ข้อมูล.
- FAO. 1974. A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report. (AGL/INS), Rome.
- FAO. 1993. Guidelines for Land Use Planning. Rome.
- Vink, A.P.A. 1975. Land Use in Advancing Agriculture. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

ภาคผนวก

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินสี่ปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ปันฟู ดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรานี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินสี่ปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชบัญญัติการขึ้นตามาตรานี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ
กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิในที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความ ต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือกระทำใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาค่าเช่าและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p>กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)
<p>กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการสงวนแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
<p>กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการสงวนแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดการชะล้างพังทลาย <p>วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดทำพันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหาดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์</p> <ol style="list-style-type: none"> หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มีการจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน และเป็นการให้สิทธิทำกินมิให้เอกสารสิทธิ แนวทางการจัดการพื้นที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของ

	<p>ชุมชน โดยมีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ</p> <p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการสำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการ และแก้ไขปัญหาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p>กลุ่มที่ 5</p> <p>ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน</p> <p>-พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>- พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p> <p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ
พ.ศ. 2507

มาตรา 16 ทวิ

สิทธิทำกิน

มติ ครม. 26 พ.ย. 2561

ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และ 2

วันที่ 10 และ 17 มี.ค. 2535
ป่าอนุรักษ์ตามมติ ครม.

1. อยู่มาก่อน 30 มิ.ย. 2541
จัดเป็นแปลงรวม
2. อยู่หลัง 30 มิ.ย. 2541
จัดเป็นแปลงรวม ตามคำสั่ง
คสช. ที่ 66/2557
ลว. 17 มิ.ย. 2557

1. สำรองการครอบครอง
ที่ดิน และการบริหารจัดการ
พื้นที่ในลักษณะรูปแบบของ
ประชาคม
2. ยึดเวลาคือ วันที่ 30 มิ.ย.
2541 เป็นเกณฑ์ในการ
กำหนดขอบเขตที่ดินทำกิน

พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. 2562

มาตรา 64

ยึดเวลา 30 มิ.ย. 2541
เป็นเกณฑ์แก่ผู้ที่อยู่อาศัย
และทำกินในเขตอุทยาน
แห่งชาติมาก่อนวันดังกล่าว
ให้อยู่อาศัย 20 ปี โดย
ไม่ให้เอกสารสิทธิ์

พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครอง
สัตว์ป่า พ.ศ. 2562

มาตรา 121

ยึดเวลา 30 มิ.ย. 2541
เป็นเกณฑ์แก่ผู้ที่อยู่
อาศัยและทำกินในเขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่ามา
ก่อนวันดังกล่าวให้อยู่
อาศัย 20 ปี โดยไม่ให้
เอกสารสิทธิ์

ที่ปรึกษา

นายนครินทร์	ชมภู
นายสนอง	คำสองสี
นายศรีณนุพงศ์	
นางสุรรัตน์	โลหะโชติ
นายเต้	
นายदनัย	

คณะผู้จัดทำ

นางสาวพิมพ์พร	พรพรหมินทร์
นางสาววันดี	พึงเจาะ
นายพิสิษฐ์	พานิช
นางสาวชนานาถ	นพรัตน์
นางสาวโอ	
นายจำนงค์	อินแก้ว
นางสาวบุษบา	อนุจรพันธ์
นางสาวสุภาพร	ปาแก้ว
นายนิยม	สุรักษ์
นายวัชรินทร์	ปณฤทธิ
นายภาสกร	กาวิชัย
นายปรียวัชย์	สุฉายา
นายกิตติศักดิ์	สมณา
นายรณรงค์	สิทธิทอง

กรมพัฒนาที่ดิน
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
www.ddd.go.th